

Årsrapport 2023

Påverka till positiv förändring och
transparens genom ägarstyrning

2023 i korthet

Ny chef för AP-fondernas etikråd

I juni 2023 tillträdde Jenny Gustafsson som ny chef för AP-fondernas etikråd (Etikrådet). Rekryteringen är ett led i att utveckla och utöka Etikrådets verksamhet. Läs en intervju med henne och Etikrådets ordförande för 2023, Magdalena Håkansson, [på sidan 6](#).

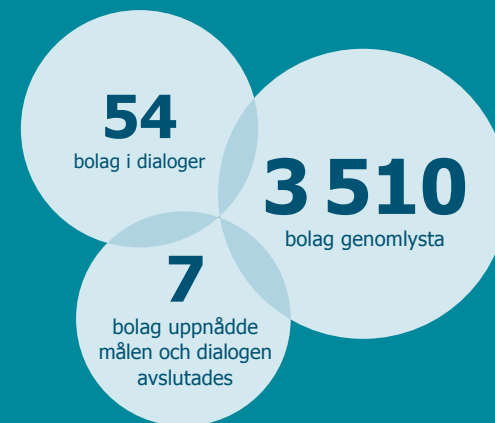

Fem nya beslutade fokusområden

Etikrådet och AP1, AP2, AP3 samt AP4 har gemensamt prioriterat komplexa hållbarhetsområden och systemrisker och valt fem nya fokusområden för Etikrådets proaktiva arbete. Genom att arbeta med fokusområden kan Etikrådet fördjupa och engagera sig i syfte att driva positiv förändring. [Läs mer på sidan 16](#). Där står också hur Etikrådets olika påverkansprojekt relaterar till de beslutade fokusområdena.

Sju avslutade dialoger med uppnådda målsättningar

En viktig del i Etikrådets arbete är att identifiera när bolag i AP-fondernas portföljer bedöms agera i strid med AP-fondernas och Etikrådets gemensamma värdegrund. Detta görs genom en så kallad normbaserad genomlysning. Med bolag som identifierats i genomlysningen inleder Etikrådet en dialog i syfte att påverka bolagen att både hantera och åtgärda det som inträffat – och inte minst förhindra att något liknande händer igen. En dialog avslutas när bolag genomfört de åtgärder som uttryckts som nödvändiga i dialogarbetet och är ett kvitto på en positiv förändring och ett hållbart värdeskapande. [Läs mer på sidan 34](#).

Innehåll

2023 i korthet **2**

Så arbetar Etikrådet **3**

Detta är Etikrådet **4**

Chefen för AP-fondernas etikråd i samtal med ordförande **6**

Ramverk som vägleder Etikrådet **8**

Dialog som främsta påverkansverktyg **11**

Proaktivt och reaktivt arbete **12**

Proaktivt arbete **15**

Antimikrobiell resistens (AMR) **17**

Barnarbete och tvångsarbete **19**

Klimat **21**

Techbolag och mänskliga rättigheter **25**

Vatten **27**

Reaktiva dialoger **33**

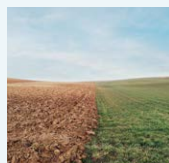
Avslutade dialoger **36**

Pågående dialoger **43**

Resultatutveckling **53**

Del av inkomstpensionssystemet **57**

Etikrådets historia **58**

Etikrådet är med i Ceres Valuing Water Finance Initiative, ett projekt som uppmuntrar bolag med ett högt vattenfotavtryck att värdera och agera på vatten som en finansiell risk och driva nödvändig förändring. [Läs mer på sidan 27.](#)

AP-fondernas etikråds ledstjärna

Vi vill göra skillnad

Ledstjärnan för AP-fondernas etikråd är att göra skillnad. Vi vill påverka bolag världen över att ta hänsyn till hållbarhet som rör miljö, sociala frågor och bolagsstyrning. Det innebär att driva på bolagen i frågor som har stor betydelse för människor, samhälle och som skapar värde i bolagen.

Genom dialoger påverkar vi bolagen till positiv förändring både proaktivt och i händelse av incidenter. Det är genom dialoger som överträdelser undviks och det är tack vare dialogerna som stora värden kan bibehållas.

Vi menar att hållbara bolag skapar långsiktiga värden. Det är så vi bidrar till utveckling och till hållbara pensioner för dagens och morgondagens pensionärer.

Detta är Etikrådet

Det är AP-fondernas (Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonden) uppfattning att välskötta bolag som tar ansvar för hållbarhetsfrågor skapar högre avkastning till lägre risk över tid. AP-fondernas etikråd, Etikrådet, är ett samarbete mellan AP-fonderna för att med gemensam kraft påverka bolag till ett hållbart värdeskapande och en transparent rapportering.

Etikrådets styrelse och chef.

Dialog för påverkan

Genom dialoger och engagemang med bolag kan Etikrådet, både i egen regi och med hjälp av andra samarbeten, föra dialog och påverka bolag till förbättringar och därmed bidra till AP-fondernas långsiktiga avkastning. Från 2023 utökade AP-fonderna samverkan i Etikrådet genom att låta genomlysning och reaktivt arbete omfatta svenska och utländska noterade aktier samt noterade krediter, både direktägt och indirekt ägt genom fondinvesteringar.

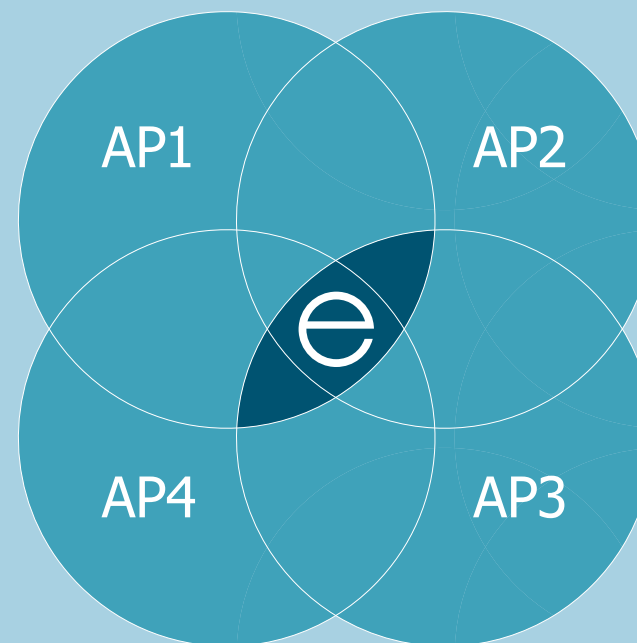
Samarbete – en nyckel till framgång

AP-fondernas gemensamma arbete och kommunikation kring hållbarhetsfrågor bidrar till en hållbar utveckling och stärker AP-fonderna som ansvarstagande ägare och föredömliga förvaltare samt bidrar till ökat förtroende för AP-fonderna. Att gemensamt arbeta för positiv påverkan skapar större kraft i dialogen med bolag och bidrar till bättre investeringar och hållbar avkastning. Etikrådet arbetar **proaktivt** med bolag för att bidra till positiv förändring både i komplexa hållbarhetsutmaningar och relevanta systemrisker. Etikrådet arbetar också **reaktivt**. Om en kränkning av internationella konventioner redan har skett arbetar Etikrådet för att bolaget ska vidta åtgärder

och minska risken för att en liknande kränkning upprepas. Samarbete med andra internationella investerare med en liknande hållbarhetsagenda bidrar till en ökad möjlighet att påverka bolag till positiv förändring och ökad transparens i rapporteringen.

Långsiktighet och ansvarstagande är en del av uppdraget

AP-fondernas uppdrag från riksdagen är att förvalta fondmedlen till största möjliga nytta för pensionssystemet. Fondmedlen ska förvaltas på ett föredömligt sätt genom ansvarfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Vid förvaltningen ska särskild vikt fästas vid hur en hållbar samhällsutveckling kan främjas utan att det görs avkall på målet om god avkastning.

Chefen för AP-fondernas etikråd i samtal med ordförande: Förnyat ledarskap i en tid av förändring

Under 2023 har Etikrådets arbete till stor del präglats av att utveckla verksamheten enligt den nya strategi och styrmodell som beslutades 2022. Uppbyggnad och förstärkning av Etikrådets organisation samt fastställande av nya fokusområden har prioriterats. Målet är att stärka AP-fondernas arbete som föredömliga förvaltare och ansvarsfulla ägare samtidigt som hållbarhetsarbetet effektiviseras. Syftet är att bidra till ett hållbart värdeskapande i AP-fondernas kapitalförvaltning.

Magdalena Håkansson, Etikrådets ordförande och hållbarhetschef på Första AP-fonden, konstaterar att den snabba utvecklingen på hållbarhetsområdet ställer allt högre krav på AP-fondernas hållbarhetsarbete. Något som präglat Etikrådets arbete under 2023 då även Jenny Gustafsson tillträdde som chef för Etikrådet.

– Under året har vi börjat implementera den nya strategin och fortsatt utveckla Etikrådet så att det viktiga arbete som bedrivs blir ännu bättre. Den nya strategin innebär en ny styrmodell och mer resurser, vilket ger oss förutsättningar att på ett mer effektivt sätt uppnå bättre resultat över tid. Med den nya organisationen på plats och med Jenny vid rodret, kan det operativa arbetet fortsätta växla upp och fördelas på

ett tydligare sätt, menar Magdalena.

De extra muskler, i form av fler resurser och ett tydligare mandat för Etikrådet, ger en mer fokuserad och effektiv struktur där arbetet kan ske mer självständigt. Etikrådet blir en välintegrerad del av AP-fondernas eget hållbarhetsarbete inom de områden där det finns störst fördel att samverka.

– Det finns tydliga synergier med att vi AP-fonder samverkar genom Etikrådet. Både genom att vi mer effektivt använder våra begränsade resurser och att vi representerar ett större kapital i dialoger med bolagen gör att vi kan förvänta oss ett bättre resultat av AP-fondernas hållbarhetsarbete. 2023 har bjudit på många framsteg och Etikrådet vill särskilt tacka Tytti Kaasinen för arbetet under året, utvecklar Magdalena.

Arbete under året

Etikrådet har under året beslutat om **fem prioriterade fokusområden för det proaktiva påverkansarbetet**. Arbetet syftar till att genom dialog med bolag förebygga och hantera väsentliga hållbarhetsrisker i fondernas portföljer.

– Praktiskt kan arbetet se ut på olika sätt beroende på frågeställning, omfattning och möjligheter till påverkan. Ett exempel är arbetet med gruvindustrin – ett område som Etikrådet valt att prioritera eftersom sektorn har flera stora hållbarhetsrelaterade risker. Sektorn är både samhällskritisk och avgörande i klimatomställningen där allt från elbilsbatterier till förnybar energiproduktion kräver mineralintensiva lösningar, förklarar Magdalena.

Etikrådet fortsätter att arbeta med gruvföretag i samarbete med andra investerare och intressenter för att minska ESG-riskerna. Det är särskilt viktigt när branschen expanderar för att möta den ökade efterfrågan på kritiska mineraler. I det här fallet kanaliseras insatserna främst genom Global Investor Commission on Mining 2030 – vars styrgrupp Etikrådet tillhör.

Ett annat exempel på proaktivt arbete är inom fokusområdet Techbolag och mänskliga rättigheter – ett område som Etikrådet har varit involverat i sedan 2019.

– Sociala medier spelar en allt viktigare roll i samhället och innebär många fördelar men också flera utmaningar för mänskliga rättigheter. I mars 2023 inledde Etikrådet ett samarbete med ett 30-tal institutionella

investerare med över 7 000 miljarder euro under förvaltning, som tillsammans ska verka för en positiv förändring i linje med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, förklarar Magdalena.

Jenny Gustafsson, Etikrådets chef sedan juni 2023, har det första dryga halvåret haft en minst sagt flygande start. Tack vare hennes långa erfarenhet inom hållbarhetsområdet har hon snabbt kunnat sätta sig in i verksamheten och lära känna AP-fonderna och deras uppdrag.

– Att vara med och vidareutveckla en verksamhet som kombinerar värdeskapande inflytande i hållbarhetsfrågor med att arbeta för AP-fonderna, är otroligt inspirerande. Jag har naturligtvis ägnat mycket tid åt att sätta mig in i verksamheten och jag kan konstatera att jag klivit in på en engagerad och dynamisk arbetsplats med långsiktiga hållbarhetsperspektiv. Det gör mig stolt och glad att se hur stark Etikrådets och AP-fondernas ställning är internationellt. Det är en gedigen plattform att bygga vidare på, menar Jenny.

Det reaktiva arbetet pågår kontinuerligt och parallellt med det proaktiva arbetet. Utgångspunkten är de internationella konventioner och riktlinjer som Sverige skrivit under, och Etikrådet använder strukturerade processer för att identifiera och hantera hållbarhetsrisker i AP-fondernas portföljer. Efter regelbundna genomlysningar prioriteras dialog med bolag som bedöms vara involverade i de mest allvarliga incidenterna,

i syfte att påverka dem att ta ansvar och hantera sina risker. I slutet av året förde Etikrådet dialoger med 54 bolag och under året har 36 dialogsteg uppnåtts. Sju dialoger har kunnat avslutas då målsättningen med dialogen uppnåtts. I enstaka fall leder dialogen inte till önskat resultat och då kan Etikrådet välja att rekommendera AP-fonderna att exkludera bolaget. Under 2023 har tre bolag rekommenderats för exkludering. En viktig del i arbetet är även att arbeta för att bolag som är exkluderade ska kunna åter-inkluderas.

– Målet med Etikrådets verksamhet är att påverka bolagen till förbättring, och

vi är glada att se betydande förflyttningar bland bolag som vi fört dialog med under året, varav fem helt har uppnått målen. Vi har också kunnat ta bort exkluderingsrekommendationen avseende Walmart då bolaget har förbättrat sin hantering av arbetstagares rättigheter, utvecklar Jenny.

– Att fortsatt bidra till att stärka AP-fonderna som ansvarsfulla investerare och ägare och att få medverka till positiv förändring bland portföljbolagen ur ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv, fortsätter vara Etikrådets syfte. Om jag skulle ge mig på att summera ett dynamiskt och omvälvande år, kan jag

konstatera att hållbarhetsfrågorna i sig är mer eller mindre systemiska och de blir mer och mer komplexa samtidigt som en del av dem blir än mer angelägna. Vi måste analysera och kontinuerligt följa det som händer i vår omvärld och arbeta med både kvalitet och engagemang inom de områden där vi är verksamma. Jag ser fram emot att välkomna två nya medarbetare till Etikrådets kansli i början av 2024 och tillsammans med dem accelerera genomförandet av Etikrådets förnyade strategi, avslutar Jenny.

Så arbetar Etikrådet

Ramverk som vägleder Etikrådets arbete

Etikrådet arbetar med utgångspunkt i AP-fondslagen, ett antal svenska och internationella konventioner och andra ramverk, som sammantaget fungerar som en kompass för arbetet.

AP-fondslagen

Ansvarsfulla investeringar är en del av uppdraget som anges i Lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fondslagen). Etikrådets verksamhet är ett samarbete mellan AP-fonderna kring hållbarhetsfrågor, som främst gäller AP-fondernas utländska noterade aktieportföljer. AP-fondernas verksamheter styrs av AP-fondslagen som anger att det övergripande målet är att förvalta fondmedlen till största

möjliga nytta för inkomstpensionssystemet. AP-fonderna ska också förvalta fondmedlen på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Vid förvaltningen ska särskild vikt fästas vid hur en hållbar utveckling kan främjas utan att det görs avkall på det övergripande målet.

Hållbarhet (ESG – Environmental, Social and Governance) är idag ett gängse begrepp bland investerare och bolag och omfattar flera olika aspekter:

- miljö (E)
- sociala frågor (S)
- bolagsstyrning (G)

Ägarstyrning utövar ansvarstagande ägare genom sitt ägararbete, vilket exempelvis omfattar dialoger med bolag i syfte att åstadkomma positiva förändringar. AP-fonderna utövar ägarstyrning både enskilt och i samarbeten, bland annat genom arbetet i Etikrådet.

Internationella konventioner

Etikrådets arbete tar sin utgångspunkt i nationell och internationell lagstiftning, Sveriges och EU:s ställningstaganden, och i FN:s internationella konventioner som Sverige har undertecknat och som bland annat rör mänskliga rättigheter, miljö, och särskilt inhumana vapen. Exempel på sådana är:

- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICESCR)
- Konventionen om barnets rättigheter (CRC)
- Konventionen mot korruption (UNCAC)
- Konventionen om förbud eller begränsningar av användandet av vissa konventionella vapen (UNCCW)

Ramverk för utvärdering av kränkningar

Etikrådets regelbundna genomlysning av AP-fondernas innehav ligger till grund för Etikrådets reaktiva dialoger med bolag för att påverka dessa till förbättringar i sin verksamhet. Vid en genomlysning identifieras kränkningar och risk för kränkningar med utgångspunkt i de tio principerna i FN:s Global Compact, se informationsruta till höger. Principerna härrör från FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter på arbetsplatsen, Rio-deklarationen om miljö och utveckling och FN:s konvention mot korruption.

” Att sälja innehav i bolag rekommenderas endast som en sista utväg, då UNGP anser detta vara mindre effektivt för att åstadkomma positiv förändring i samhället.”

Ett annat viktigt ramverk är OECD:s riktlinjer för multinationella företag, som är rekommendationer från regeringar till multinationella företag om ansvarsfullt företagande. OECD:s riktlinjer innehåller frivilliga principer och normer för ett ansvarsfullt uppträdande av företag och riktlinjerna används som standarder inom en rad frågor såsom mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och åtgärder mot korruption.

FN:s Global Compact – 10 principer för företag

Mänskliga rättigheter

1. Stödja och respektera internationella mänskliga rättigheter inom sfären för företagens inflytande
2. Försäkra att deras egna företag inte är inblandade i kränkningar av mänskliga rättigheter

Arbetsrätt

3. Upprätthålla föreningsfrihet och erkänna rätten till kollektiva förhandlingar
4. Eliminera alla former av tvångsarbete
5. Avskaffa barnarbete
6. Avskaffa diskriminering vad gäller rekrytering och arbetsuppgifter

Miljö

7. Stödja försiktighetsprincipen vad gäller miljörisker
8. Ta initiativ för att stärka ett större miljömedvetande
9. Uppmuntra utveckling av miljövänlig teknik

Antikorruption

10. Motarbeta alla former av korruption, inklusive utpressning och mutor

FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter

Definierar bolags ansvar för mänskliga rättigheter

FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (UNGP) är en uppsättning riktlinjer för stater och företag för att identifiera, förhindra och hantera kränkningar av mänskliga rättigheter som begås i affärsverksamheter. UNGP godkändes 2011 av FN:s råd för mänskliga rättigheter och har sedan dess varit vägledande. UNGP ligger bland annat till grund för arbetet i Sveriges regering och EU:s kommande lagstiftning inom området.

En viktig princip i FN:s vägledande principer, som är särskilt relevant för AP-fonderna i rollen som ägare, är att ansvarsfullt ägande innebär att kontinuerligt sträva efter att identifiera och analysera risker i innehavsportföljerna och påverka bolag till att hantera dessa.

När en risk för negativ påverkan identifieras, är första steget att försöka förmå bolaget att hantera situationen, ersätta de berörda och verka för att förhindra negativ påverkan framöver. För att öka möjligheten att påverka bolag rekommenderar UNGP investerare att samverka och föra gemensam talan, vilket är precis vad Etikrådets arbete grundas på. Att sälja innehav i bolag rekommenderas endast som en sista utväg, då UNGP anser detta vara mindre effektivt för att åstadkomma positiv förändring i samhället.

De globala hållbarhetsmålen

De 17 globala hållbarhetsmålen antogs 2015 av FN:s 193 medlemsländer och utgör ett globalt ramverk för att adressera världens mest angelägna hållbarhetsutmaningar. För att nå de globala hållbarhetsmålen krävs åtaganden inte bara från regeringar och bolag utan också från investerare.

De 17 hållbarhetsmålen rör globala utmaningar såsom klimatförändringar, ojämlikhet, miljöförstöring, fattigdom, fred och rättvisa. Hållbarhetsmålen har fått stor spridning och acceptans hos både bolag och investerare.

De globala hållbarhetsmålen visar på betydelsen av hållbarhet för att uppnå en god samhällsutveckling och de tydliggör vilka förutsättningar som är viktiga för en långsiktigt hållbar utveckling.

Som globala investerare har AP-fonderna möjlighet att på olika sätt bidra till de globala hållbarhetsmålen genom sitt hållbarhetsarbete och genom sina investeringar. Etikrådet

strävar efter att bidra till de globala målen genom både det reaktiva och det proaktiva arbetet. Det reaktiva

arbetet styrs av vilka kränkningar som identifieras i AP-fondernas portföljer och allvarligheten av dessa. I det proaktiva arbetet bidrar Etikrådet till positiv förändring genom att adressera komplexa hållbarhetsutmaningar och relevanta systemrisker. Till stöd för arbetet har Etikrådet definierat ett antal prioriterade hållbarhetsområden och identifierar hur arbetet med dessa bidrar till de globala målen.

Etikrådet bidrar till de globala hållbarhetsmålen

Antimikrobiell resistens (AMR):

Barnarbete och tvångsarbete:

Klimat:

Techbolag och mänskliga rättigheter:

Vatten:

Så arbetar Etikrådet

Dialog som främsta påverkansverktyg

Att föra dialog med bolag är Etikrådets främsta verktyg. Syftet är att påverka och ställa krav på förbättring. Etikrådets bolagsdialoger fokuserar alltid på att bolag förbättrar styrning av den egna verksamheten, det vill säga policyer, implementering och transparent rapportering. Förändring tar tid – ofta många år.

Vad är en dialog?

En bolagsdialog inleds när det upprättas en kontakt med bolaget. I dialogen sker diskussion med bolaget om utmaningar och om Etikrådets förväntningar och krav på förbättringar inom specifika hållbarhetsområden. Dialoger förs direkt av Etikrådet och även med stöd av tjänsteleverantör. De kan också drivas tillsammans med exempelvis andra investerare. Kontakt sker via mail, telefon, videomöten eller besök på plats.

Vilka deltar i en dialog?

Deltagare i en dialog kan vara en representant för Etikrådet, en tjänsteleverantör på uppdrag av Etikrådet eller en grupp av investerare som samarbetar i dialogen med bolaget. Dialogen inleds ofta genom bolagets investerarkontakt eller genom direktkontakt med bolagets hållbarhetsansvariga samt med andra relevanta intressenter.

Mål för en dialog?

Målet är att påverka bolaget till exempelvis ett stärkt förebyggande arbete där bolagen aktivt hanterar och minimerar hållbarhetsrisker i sin verksamhet. Bolaget uppmanas att identifiera förbättringsområden och implementera fungerande processer för att identifiera, hantera och följa upp arbetet. Bolaget förväntas rapportera transparent om detta arbete. En fungerande process förutsätter utbildning av personal och effektiva klagomålsfunktioner.

Etikrådet arbetar för ökad transparens

Etikrådet är väl medvetet om vikten av öppenhet och kräver av bolag att deras rapportering ska vara transparent. Därför strävar Etikrådet också efter att vara så transparent som möjligt med att öppet rapportera hur den egna verksamheten bedrivs.

Samtidigt är det av yttersta vikt att värna det förtroende Etikrådet bygger upp i en dialog med ett bolag. Arbetet med att uppnå förbättring tar tid. Om Etikrådet kan skapa ett positivt klimat för dialogen ökar möjligheten att lyckas få bolaget att genomföra positiva förändringar. En dialog med ett bolag förs i förtroende och är därför inte alltid möjlig att rapportera offentligt.

Etikrådet arbetar för ökad öppenhet och redovisar transparent sitt arbete i största möjliga mån.

Så arbetar Etikrådet

Proaktivt och reaktivt arbete

Etikrådets påverkansarbete stärker AP-fonderna som föredömliga förvaltare och ansvarstagande ägare. Det bidrar till att förbättra bolagens hantering av hållbarhet i hela värdekedjan utifrån ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv. Arbetet bidrar till bättre bolag, minskad risk i AP-fondernas tillgångar samt till minskad negativ påverkan på människor och miljö.

Proaktivt arbete

Etikrådets proaktiva arbete skapar positiv förändring genom att adressera komplexa hållbarhetsutmaningar. Arbetet bidrar till att förbättra bolagens hantering av hållbarhet i hela värdekedjan, förhindrar att kränkningar och incidenter sker samt adresserar relevanta systemrisker.

Dialoger förs med bolag i branscher där AP-fonderna har direkt och/eller indirekt exponering. Med direkt exponering avses innehavsbolag och med indirekt exponering avses innehavsbolags värdekedjor. Arbetet rör ofta verksamheter relaterade till olika råvaror och leverantörskedjor med stora utmaningar.

Etikrådets prioritering och val av fokusområden utgår bland annat från risken för potentiell negativ påverkan på människor och miljö som identifieras i Etikrådets omvärldsanalys, AP-fondernas finansiella exponering och bedömda möjligheter för Etikrådet att göra positiv skillnad.

Reaktivt arbete

Etikrådets reaktiva arbete syftar till att ställa krav på bolag att de hanterar och åtgärdar olyckor och incidenter om dessa inträffar. Målet är också att påverka bolagen till ett mer systematiskt hållbarhetsarbete med policyer, implementering och transparent publik rapportering, vilket kan förhindra att kränkningar och incidenter sker.

Påverkansarbetet omfattar bolag över hela världen och rör hållbarhetsfrågor som mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och affärsetik.

Påverkansdialog inleds med bolag som har identifierats i den normbaserade genomlysningen som görs två gånger per år.

Faciliterande roll i proaktivt arbete
– **stötta aktörer** att nå en
gemensam problemlösning

Tematiskt proaktivt arbete
– dialog med **flera bolag**

**Etikrådets
dialogformer**

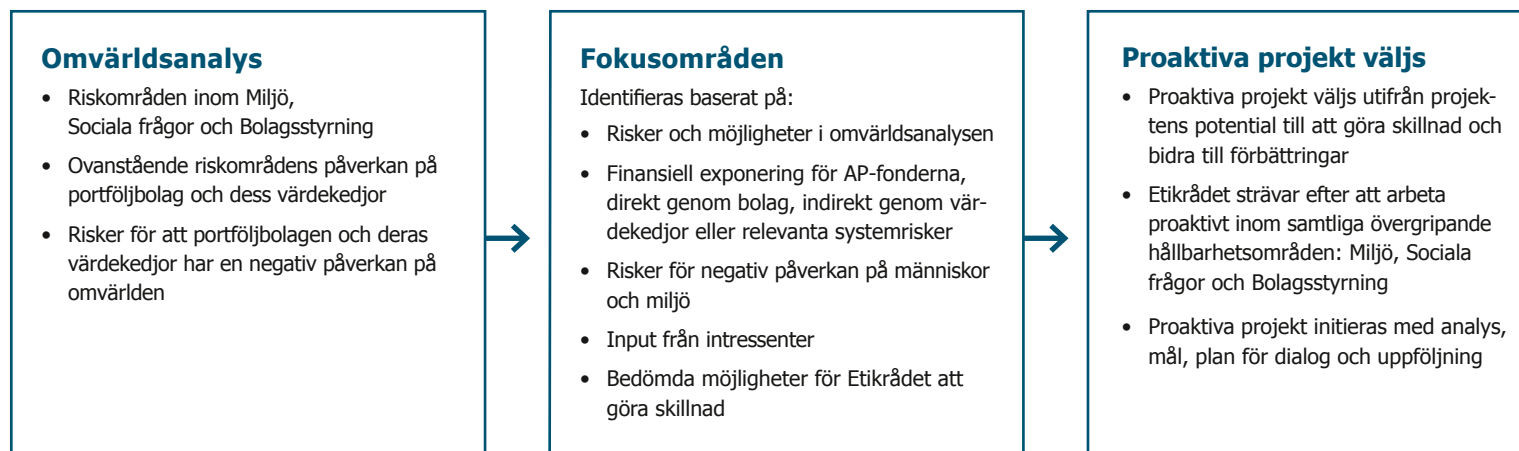
Incidentdriven dialog
med **enskilt bolag**

Incidentdrivna dialoger
med **flera bolag** i en bransch

Så arbetar Etikrådet

Val av proaktivt arbete

En systematisk process ger stöd för prioritering och val av proaktiva projekt och initiativ. Det övergripande målet är att göra skillnad och bidra till att en positiv förflyttning sker i den komplexa hållbarhetsutmaning som adresseras. Det är ett långsiktigt arbete som utgår från ett antal beslutade fokusområden och som ofta sträcker sig över flera år.

Olika dialogformer – för bästa påverkan

Etikrådet bedriver sitt proaktiva arbete genom olika dialogformer som kompletterar varandra. Dialogformerna har utvecklats över tid för att effektivt adressera och bidra till lösningar på olika typer av problem.

Beroende på om problem är bolagsspecifika eller gemensamma för en hel bransch drivs dialogerna bolagsspecifikt eller med

flera bolag samtidigt inom den specifika branschen. I vissa fall kan även olika aktörer i värdekedjan behöva samlas för att gemensamt adressera problemet.

I sådana projekt kan Etikrådet ta en faciliterande roll och stötta aktörernas delaktighet och ansvarstagande att nå ett gemensamt resultat och positiv förändring.

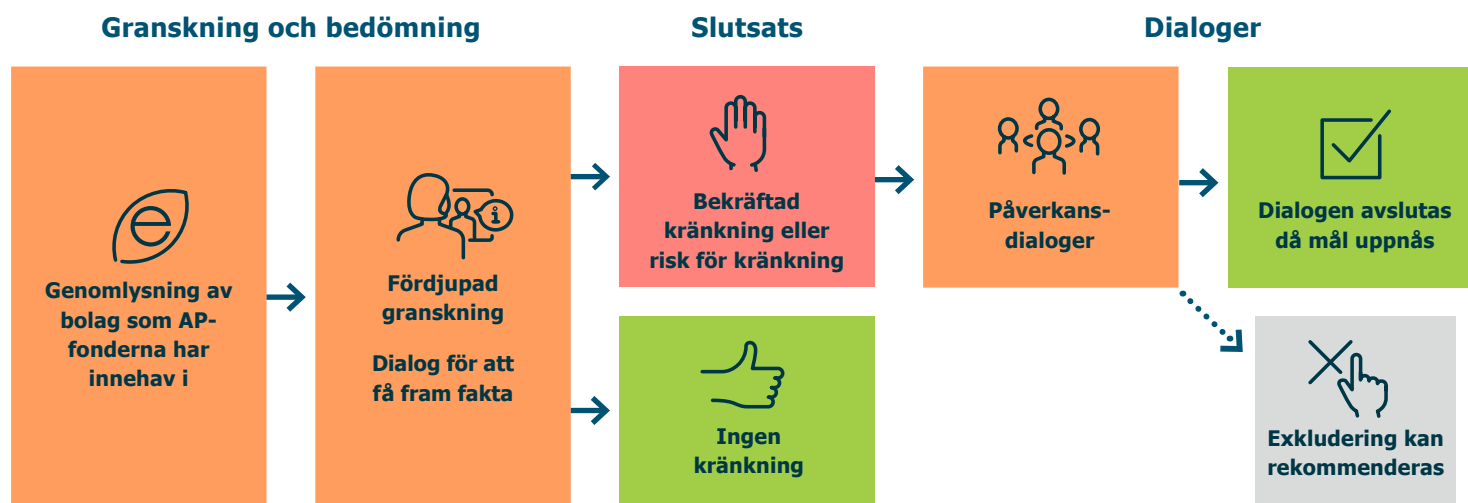
Framgångsfaktorer

- **God kunskap** om ett hållbarhetsområde underlättar en framgångsrik dialog och påverkansarbete.
- **Nå bästa effekt i samverkan** – för att kunna påverka även stora bolag till förändring kan Etikrådet samarbeta med andra investerare, ofta internationellt och därigenom skapa en hävstångseffekt för att åstadkomma förändring.
- **Val av arbetssätt och dialogform** – Etikrådet använder olika dialogformer beroende på vilket problem som ska adresseras.
- **Lyfta bästa praxis i en bransch**. Inget bolag vill vara sämst och att arbeta med flera bolag i en bransch samtidigt är ofta en framgångsstrategi.
- **Dela bästa praxis mellan olika branscher** är ett stöd som Etikrådet kan bidra med.

Så arbetar Etikrådet

Reaktivt arbete – genomlysning och påverkan

Etikrådet genomlyser alla börsnoterade bolag som AP-fonderna har innehav i. Om det skulle visa sig att ett bolag kränker eller riskerar att kränka en internationell konvention, arbetar Etikrådet för att bolaget åtgärdar det som hänt samt minskar risken att det kan ske igen.

En **bekräftad kränkning** av en internationell konvention är verifierad och bedömd utifrån ett antal kriterier såsom: kränkningens allvarlighetsgrad, omfattning och möjlighet till förhindrande av kränkningen, hur nära bolaget är involverat eller kopplat till kränkningen, samt bolagets hantering av situationen. **Med risk för kränkning** omfattar fall som inte uppfyller samtliga kriterier för bekräftad kränkning, men där allvarlighetsgraden bedöms av Etikrådet som hög.

Att påverka till positiv förändring är att vara ansvarstagande – att rekommendera en exkludering är en sista utväg

Om en dialog inom fyra år inte leder till de resultat som Etikrådet anser vara rimliga kan Etikrådet rekommendera AP-fonderna att exkludera bolaget. Detta är dock en sista utväg och

Etikrådet ser det som ett misslyckande, eftersom missförhållandena antagligen riskerar att fortgå om ingen annan ansvarstagande investerare tar vid för att påverka bolaget till förbättringar.

När?

Etikrådet genomlyser två gånger per år drygt 3 000 utländska bolag som finns i AP-fondernas globala noterade aktie- och kreditportföljer för att identifiera eventuella kränkningar av de internationella konventioner som Sverige har ratificerat. Etikrådet tar hjälp av tjänsteleverantörer i både analys- och dialogarbete. Etikrådet gör alltid en egen analys och vid behov för en egen dialog.

Varför?

Ett bolag flaggas i genomlysningen vid en bekräftad kränkning eller när det bedöms finnas risk för att en kränkning har skett. Då inleds en dialog med bolaget för att påverka till att åtgärda det som hänt och minska risken för att det sker igen.

Långsiktigt arbete

Etikrådets reaktiva påverkansdialoger med bolag rör de allvarligaste kränkningarna. En påverkansdialog med ett bolag pågår vanligtvis under flera år. Det är ofta den tid som krävs för att ett bolag ska åtgärda och minska risken för nya liknande incidenter.

Resultat

Etikrådets påverkansdialoger ska resultera i att bolag åtgärdar det som hänt och minskar risken för att det sker igen. Etikrådets dialoger fokuserar alltid på att bolag ska förbättra sina policyer, implementering och transparens.

Etikrådets proaktiva arbete skapar positiv förändring i komplexa hållbarhetsutmaningar

Etikrådets proaktiva arbete bidrar till positiv förändring och adresserar både komplexa hållbarhetsutmaningar och relevanta systemrisker.

Arbetet bidrar till att förbättra bolagens hantering av hållbarhetsfrågor i hela värdekedjan och förhindrar kränkningar samt incidenter. Det rör ofta verksamheter relaterade till olika råvaror och leverantörskedjor med stora utmaningar.

Det proaktiva arbetet bidrar till bättre bolag och till minskad risk i AP-fondernas tillgångar.

Innehåll

Antimikrobiell resistens (AMR) **17**

Barnarbete och tvångsarbete **19**

Klimat **21**

Techbolag och mänskliga rättigheter **25**

Vatten **27**

Proaktivt arbete

Etikrådets fem fokusområden

Etikrådets proaktiva påverkansarbete adresserar komplexa hållbarhetsutmaningar och relevanta systemrisker och bidrar till att förbättra bolagens medvetenhet om och hantering av dessa risker. Genom att arbeta med fokusområden kan Etikrådet fördjupa och engagera sig, i syfte att driva positiv förändring. Etikrådet och AP-fonderna har gemensamt under 2023 prioriterat fem nya fokusområden för Etikrådets proaktiva arbete.

1

Antimikrobiell resistens (AMR)

Antimikrobiell resistens (AMR) uppstår när bakterier, virus, svampar och parasiter inte längre svarar på läkemedel, vilket gör infektioner mer svårbehandlade och ökar risken för sjukdomsspridning, allvarlig sjukdom och dödsfall. Läkemedelsresistenta infektioner ökar globalt, såväl hos människor som hos djur, och kan få betydande konsekvenser för den globala hälsan och ekonomin. Etikrådet anser att AMR är en väsentlig systemrisk för såväl samhälle som för AP-fondernas långsiktiga värdeutveckling. Etikrådet ska arbeta för ökad kunskap och medvetenhet om riskerna med AMR samt driva positiv förändring genom dialoger med relevanta bolag. [Läs mer här](#)

2

Barnarbete och tvångsarbete

Barnarbete och tvångsarbete förekommer över hela världen, men är särskilt vanligt inom vissa branscher och regioner. Bolag kan vara exponerade i sin direkta verksamhet eller genom sina leverantörskedjor. Att identifiera, förhindra och begränsa negativa påverkan på de mänskliga rättigheterna är en grundläggande princip för ansvarsfullt företagande. Etikrådet motsätter sig exploatering av arbetskraft och arbetar såväl med enskilda bolag med betydande negativ påverkan som proaktivt på branschnivå för att åstadkomma systemförändringar i fråga om barnarbete och tvångsarbete. [Läs mer här](#)

3

Klimat

Klimatförändringarna bedöms utgöra en allvarlig systemrisk med betydande påverkan på AP-fondernas tillgångar och negativ inverkan på nuvarande och framtida generationer. Omfattningen av klimatomställningen innebär att Etikrådet behöver prioritera och fokusera sitt arbete för att insatser ska få bästa möjliga effekt. Arbetet ska komplettera och förstärka det klimatrelaterade arbete som bedrivs på respektive AP-fond. Etikrådet prioriterar två områden: omställningen av utsläppstunga branscher samt kritiska metaller och mineraler som behövs i klimatomställningen. [Läs mer här](#)

4

Techbolag och mänskliga rättigheter

Onlineplattformar och de stora techbolagen spelar en allt viktigare roll i samhället. Detta innebär många möjligheter men också flera utmaningar som rör mänskliga rättigheter. De människorättsrelaterade risker som digitala tjänster medför handlar om komplexa frågor som hantering och kommersialisering av personuppgifter, integritet och yttrandefrihet, men även påverkan på demokratiska system och förstärkning av extremism och terrorism. I många fall kan den här typen av risker förstärkas av de berörda bolagens affärsmodeller, företagskultur och ersättningsstrukturer. [Läs mer här](#)

5

Vatten

Vatten av god kvalitet och i tillräcklig mängd är avgörande för allt från hälsa och sanitet till livsmedelsproduktion, kraftproduktion och många andra industriprocesser. Vatten är också nära kopplat till och påverkas av andra globala utmaningar, däribland klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald och ofrivillig migration. Hur denna resurs hanteras och värderas kan få betydande konsekvenser för såväl samhälle som ekonomi. Vattenbrist är därför en angelägen global utmaning, med betydande konsekvenser för bolag och investerare. [Läs mer här](#)

Fokusområde: Antimikrobiell resistens (AMR)

Ansvarsfull användning av antibiotika inom djurhållning

Antimikrobiell resistens (AMR) är en global systemrisk för både folkhälsan samt ekonomin och identifieras av Världshälsoorganisationen (WHO) som ett av de tio största globala hoten mot folkhälsan som mänskligheten står inför. Genom organisationen FAIRR deltar Etikrådet i två projekt för att påverka bolag med kopplingar till AMR till ökat ansvarstagande och transparens.

Bakgrundsfakta

Region: Globalt

Fokusområde: Antimikrobiell resistens (AMR)

Ämne: Ansvarsfull antibiotikaanvändning inom djurproduktion

Antal bolag: 19

FN:s globala hållbarhetsmål:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

Antimikrobiell resistens (AMR) har kallats den "tysta pandemin" eftersom den gör det svårare och i vissa fall till och med omöjligt att behandla bakteriella infektioner. Det är inte bara ett globalt hot mot folkhälsan utan också mot ekonomiskt välbefinnande och tillväxt, vilket innebär en systematisk risk både ur ett hållbarhetsperspektiv och ur ett finansiellt perspektiv.

En verksamhet som är väsentlig i sammanhanget är djurproduktion. Beroendet av tillväxtbefrämjande och förebyggande åtgärder i industrin har resulterat i att djurhållningen står för uppskattningsvis

70 procent av antibiotikaanvändningen globalt. Överanvändning av antibiotika är en betydande orsak till antimikrobiell resistens globalt, och förväntas öka i takt med att fler länder anammar intensiva jordbrukssystem för att möta den växande efterfrågan på kött, mejeriprodukter och fisk.¹⁾

Under hösten 2023 valde Etikrådet att engagera sig i två projekt genom organisationen FAIRR. Ett projekt riktar sig till läkemedelsbolag med kopplingar till djurproduktion och det andra projektet riktar sig till börsnoterade snabbmatkedjor som är stora köpare av animaliska

produkter och där överanvändning av bland annat antibiotika är ett problem.

Mål för projektet

Två mål är satta för projekten. För det första att påverka bolagen till ansvarsfull användning av antibiotika i hela leverantörskedjan för animalisk protein, i linje med WHO:s riktlinjer. För det andra att bolagen förbättrar sina policyer, riktlinjer och transparens kring hur de använder antibiotika. Utöver direkta samtal med bolagen bidrar projekten också till erfarenhetsutbytet mellan olika intressenter med koppling till AMR.

¹⁾ Källa: FAIRR

RESULTAT FÖR PROJEKTET: Inledande fas.

Etikrådet går med i initiativet FAIRR under hösten och deltar i inledande samtal med bolag och experter.

Ett mål för projektet som riktar sig till läkemedelsindustrin (med inriktning på djurproduktion) är att utveckla dialog mellan investerare och läkemedelssektorn samt uppmuntra till ökad transparens från bolagen. Projektet syftar även till att få klarhet i hur och om dessa läkemedelsbolag hanterar risken för antimikrobiell resistens i hela värdekedjan, från fabrik till gård. Projektet fokuserar också på vilka åtgärder bolagen bör vidta för att framtidssäkra den långsiktiga hållbarheten i sina antibiotikaportföljer, dra nytta av den växande efterfrågan på alternativ till antibiotika och minska spridningen av antimikrobiell resistens.

Etikrådets mål för projektet, som riktar sig till snabbmatsrestauranger, är att förbättra informationen om hur bolag minskar risken för antimikrobiell resistens i sina leverantörskedjor för animaliskt protein. Investerarna i projektet kommer att upp-

mana bolagen att a) redovisa befintliga policyer, b) utveckla antibiotikapolicyer som täcker alla nyckelproteiner och c) sätta upp relevanta mål som regelbundet följs upp och utvärderas.

Resultat

Etikrådet gick med i FAIRR och de båda projekten i september 2023. Under hösten har Etikrådet arbetat med att fördjupa sin kunskap inom området och deltagit i inledande dialoger med bolagen i de båda projekten.

Nästa steg

Etikrådet kommer att delta i fler bolagsdialoger under 2024. Etikrådet kommer även arbeta för ökad kunskap om AMR, både i AP-fondernas förvaltningsorganisationer och hos externa intressenter.

Om FAIRR:

Etikrådet är medlem i FAIRR (Farm Animal Investment Risk and Return), ett globalt investerarnätverk som vill öka medvetenheten om utmaningar kopplade till intensiv industriell djurproduktion och strävar efter att minimera ESG-riskerna inom det bredare livsmedelssystemet. Nätverket omfattar över 400 investerare, som sammanlagt representerar ett förvaltat kapital på över 70 000 miljarder USD.

Genom FAIRR får Etikrådet tillgång till experter på området, hjälp med koordinering av bolagsdialoger och analys av bolagens arbete relaterat till AMR. Experterna från FAIRR deltar också i regel vid de enskilda bolagsdialogerna.

Etikrådet deltar i två av FAIRR:s projekt vilka fokuserar på antimikrobiell resistens (AMR). De två AMR-relaterade FAIRR-projekten syftar till att uppmuntra ansvarsfull användning av antibiotika i linje med WHO:s riktlinjer över hela värdekedjan för animaliskt protein, från läkemedelsbolag vars produkter används i industriell djurproduktion, till de snabbmatskedjor som är stora inköpare av kött.

[Läs mer om FAIRR här](#)

Fokusområde: Barnarbete och tvångsarbete

Tvångsarbete inom bygg- och textilindustrier

Tvångsarbete eller olika former av nutida slaveri förekommer i alla länder, både på utvecklade marknader och i länder med svagare lagstiftning. Efterfrågan på lågavlönad och flexibel arbetskraft fylls ofta av marginaliserade grupper. Fattigdom och begränsade ekonomiska möjligheter bland lågutbildade arbetare, särskilt bland invandrare med bristande språkkunskaper, leder ofta till att de accepterar anställning under missförhållanden. Även bedrägeri är vanligt förekommande. Bygg- och tillverkningsindustrierna bedöms vara särskilt utsatta för tvångsarbete.

Bakgrundsfakta

Region: Globalt

Ämnen: Tvångsarbete och modernt slaveri inom bygg- och klädsektorn

Antal bolag: 16

FN:s mål för hållbar utveckling:

Läs mer om målen [här](#).**Bakgrund**

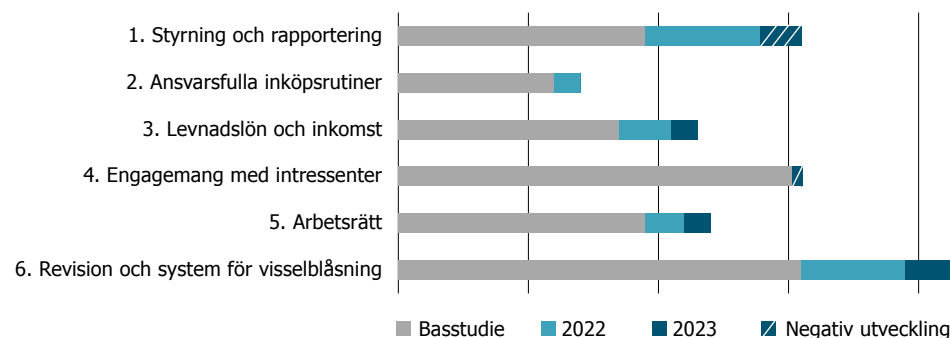
Etikrådet inledde 2021 ett treårigt projekt avseende påverkansdialoger med bolag inom byggbranschen och inom tillverkning av kläder och skor. Fokus är att bolagen bland annat ska implementera processer för att kunna identifiera och hantera olika former av nutida slaveri i sin leverantörskedja. Projektet befinner sig i sitt slutskede och kommer att avslutas under det första kvartalet 2024.

Antalet människor som hålls i nutida slaveri uppskattas ha ökat kraftigt under de senaste fem åren.

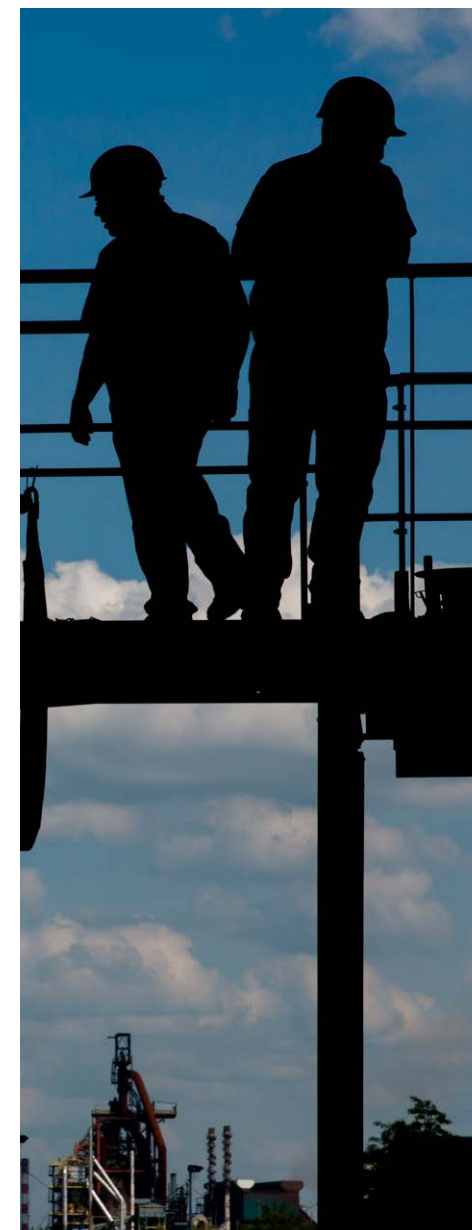
Enligt en rapport¹⁾ bedöms antalet människor i nutida slaveri ha ökat med 25 procent, från cirka 40 miljoner (2016) till cirka 50 miljoner människor (2022). Den privata sektorn står för flest tvångsarbete med ett uppskattat antal på över 17 miljoner människor. Alla bolag, även börsbolag, riskerar att kopplas till tvångsarbete genom sina värdekedjor.

Tillverknings- och byggindustrierna är de två sektorer som förutom hushållsarbete uppskattas ha högst andel tvångsarbetande med över 18 procent respektive 16 procent av den totala arbetskraften. Människor i tvångsarbete är mycket utsatta och rapporten dokumenterar även de grova övergrepp som människor riskerar att utsättas för vid tvångsarbete inom till exempel tillverknings- och byggindustrierna.

¹⁾ International Labour Organization (ILO), Walk Free och the International Organization for Migration.

Resultatutveckling av respektive målområde hos samtliga bolag, sedan start

Grafen illustrerar utvecklingen exklusive fyra nytillkomna bolag som inte inkluderats i basstudien.

Etikrådet inledde 2021 detta treåriga påverkansprojekt för att stötta bolagens arbete mot tvångsarbete. Projektet leds av en tjänsteleverantör och sker i samverkan med andra institutionella investerare.

Under 2023 fortsatte projektets påverkansdialoger med utvalda bolag inom bygg- och klädsektorn.

Genom dialog vill projektet uppmuntra bolag att stärka sin förmåga att identifiera och hantera risker och eventuell förekomst av slav- och tvångsarbete i sina värdekedjor, utveckla och implementera effektiva policyer samt kontroll- och uppföljningsprocesser. Exempel på åtgärder kan inkludera översyn och utvecklande av bolagets inköpsrutiner samt utbildning av anställda i värdekedjan.

Mål för projektet

Mål för projektet, som omfattar sex utvecklingsområden för att hantera olika former av nutida slaveri, är att det sker positiva förflyttningar inom respektive målområde liksom för de enskilda bolag som ingår i projektet.

Målområden:

1. Styrning och rapportering
2. Ansvarsfulla inköpsrutiner
3. Levnadslön och inkomst
4. Engagemang med intressenter
5. Arbetsrätt
6. Revision och system för visselblåsning

Resultat

Bolagen har fortfarande mycket kvar att göra för att hantera de komplexa utmaningar som modernt slaveri innebär, särskilt med tanke på att tvångsarbete ofta sker i det fördolda och äger rum i leveranskedjorna, vilket gör det svårt att upptäcka. Faktum är att de allra flesta bolag fortfarande rapporterar att de inte kunnat hitta något bevis för tvångsarbete. Det kan betyda att tvångsarbete faktiskt inte förekommer i bolagens värdekedjor. Men eftersom bolagen är verksamma i högrisksektorer kan förekomsten av tvångsarbete ändå inte helt uteslutas.

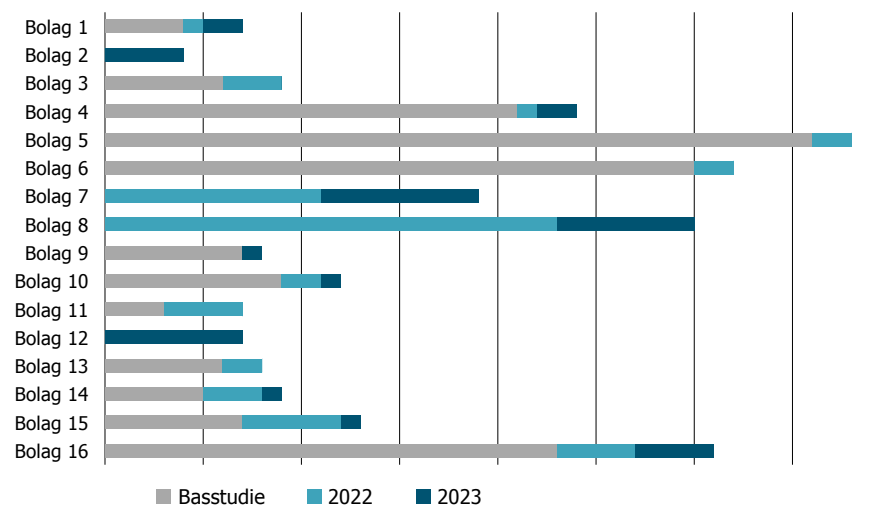
Projektet är nu inne i sitt slutskede. Under 2023 har 10 av de 16 bolagen förbättrat sina resultat på ett mätbart sätt och många bolag gör framsteg när det gäller att stärka sin riskhantering. Bland annat har flera bolag stärkt sina policyer för mänskliga rättigheter. Ett bolag har bland annat införlivat en bestämmelse om ansvarsfull rekrytering. Man har även infört internutbildning för utvalda medarbetare om de risker som kan leda till tvångsarbete, gemensamma initiativ för mänskliga rättigheter och bättre transparens, till exempel genom att publicera sina leverantörspolicyer. Några bolag har också vidtagit åtgärder för att främja föreningsfrihet och dialog mellan arbetsmarknadens parter. Ett byggbolag har till exempel hållit val för att utse arbetstagarrepresentanter för 1 600 arbetstagare i Förenade

Arabemiraten. Ett klädbolag blev inblandat i ett fall av påstådd diskriminering av fackliga företrädare på en fabrik i Indonesien. Bolaget samarbetade med ledningen av fabriken och lyckades lösa frågan. Ett annat bolag, som hade genomfört noggranna utvärderingar i flera länder, meddelade att de gjort ändringar i sina revisionsprotokoll för att de skulle vara mer robusta. Många bolag planerar att ytterligare stärka sina insatser, bland annat genom att kartlägga leverantörskedjor, offentliggöra mer relevant information och vidta åtgärder för att förbättra sina inköpsrutiner.

Nästa steg

Projektets avslutande dialoger under första kvartalet 2024 kommer att fokusera på att säkerställa att alla bolag får konstruktiv återkoppling så att de kan bygga vidare på det som fungerar bra och åtgärda identifierade brister i sin hantering. Rekommendationer kommer ges till bolagen för att hjälpa dem att vidta riktade åtgärder relaterade till målområden.

Resultatutveckling av målområden hos respektive bolag, sedan start

För nytillkomna bolag, som inte var med i projektets basstudie, har poängen beräknats för 2022, och använts både för basstudie och för 2022.

Fokusområde: Klimat

Ansvarfull utvinning av kritiska metaller och mineraler

Utvinning av råvaror är viktig för det moderna samhället och en utbyggnad av utvinningskapaciteten är nödvändig för att möjliggöra en klimatomställning och uppnå målen i Parisavtalet. Men en kapacitetsutbyggnad kommer medföra ökade sociala och miljömässiga utmaningar, vilka kan utmana både samhällets förtroende för bolagen liksom bolagens framtida tillväxt om dessa inte hanteras på ett bra vis.

Bakgrundsfakta

Region: Globalt

Ämnen: Ansvarfull utvinning av kritiska metaller och mineraler som behövs i klimatomställningen

FN:s mål för hållbar utveckling:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

Etikrådet har haft en ledande roll i att etablera en global öppen databas med information om gruvors avfallsdammar, en första global standard för gruvors avfallsdammar samt ett institut som säkerställer att den globala standarden för avfallsdammar efterlevs av bolag. 2021 avslutade Etikrådet detta omfattande påverkansarbete, som då gick in i en förvaltande fas. Som en uppföljning till det framgångsrika arbetet är Etikrådet med och startar upp Global Investor Commission on Mining 2030.

Mining 2030 är ett samarbete som leds av investerare och som syftar till att definiera och verka för en vision om en socialt och miljömässigt ansvarstagande gruvsektor och hur det kan realiseras till 2030. Gruvindustrin spelar en avgörande roll i klimatomställningen och Mining 2030 vill säkerställa att sektorn bidrar till omställningen på ett långsiktigt hållbart sätt.

Utvinningen av råvaror är viktig för det moderna samhället och en utbyggnad av utvinningskapaciteten är nödvändig för att uppnå målen i Parisavtalet. Ett tecken på

detta är regeringars och bolags tilltagande ansträngningar att säkra tillgången till de metaller och mineraler som krävs för att en klimatomställning ska kunna genomföras och nettonollåtaganden uppfyllas. Biltillverkarens förmåga att möta efterfrågan på nya elfordon kommer exempelvis delvis att bero på tillgången på råvaror som krävs för fungerande batterier. Enligt olika bedömningar kommer utvinning av litium behöva öka med 880 procent och grafit med över 900 procent från 2020 till 2030.

(Källa: [The Global Investor Commission on Mining 2030](#))

RESULTAT FÖR PROJEKTET: Inledande fas.

Etikrådet har genom sin medverkan i Mining 2030:s styrgrupp varit delaktigt i arbetet som lett fram till Global Investor Commission on Mining 2030:s lansering.

Även med en betydligt högre grad av återvinning, ökad effektivitet i mineralanvändningen och möjligheter att byta ut nyckelmineraler mot andra mineraler är vägen till nettonoll beroende av en betydande utbyggnad av gruvnäringen.

Samtidigt finns det ett antal sociala och miljömässiga utmaningar för gruvindustrin att hantera. Dessa innebär både utmaningar för bolagens framtida verksamhet, samhällets acceptans och förtroende för gruvindustrin samt att minimera negativa konsekvenser för miljö och människor.

Mål för projektet

Specifikt syftar Mining 2030 till att gruvindustrin:

1. Har en "social license to operate", det vill säga en samhällelig acceptans och förtroende för sin verksamhet.
2. Kan möta samhällets ökade efterfrågan på ett ansvarsfullt sätt utan att bidra till konflikt eller korruption.
3. Agerar på ett sätt som respekterar de planetära gränserna.
4. Bidrar positivt till social och miljömässig utveckling, idag och imorgon.

Ett viktigt uppdrag Mining 2030 har är också att identifiera och utvärdera på vilket sätt olika gruvstandarder kan bidra till att utveckla bästa praxis i branschen.

Resultat

Initiativet har under 2023 inlett ett arbete med en förstudie som syftar till att förstå tillgång och efterfrågan på kritiska mineraler för energiomställningen, både nu och i framtiden, och kommer att bidra till en förståelse för viktiga utmaningar för gruvsektorn när det gäller att möta den efterfrågan. Etikrådet har genom sin medverkan i initiativets styrgrupp varit delaktig i arbetet som lett fram till initiativets lansering.

Nästa steg

Nästa steg är att utveckla Mining 2030:s verksamhet inklusive att möjliggöra för kunskaps- och erfarenhetsutbyten mellan intressenter. Arbetet med förstudien avseende tillgång och efterfrågan på kritiska mineraler för energiomställningen samt gruvindustrins framtida utmaningar fortsätter under 2024.

Om Mining 2030:

Mining 2030 är ett samarbetsinitiativ som leds av investerare och som syftar till att definiera och verka för en vision för en socialt och miljömässigt ansvarsfull gruvsektor till 2030. Mining 2030, som startades under 2022, har identifierat tio systemrisker med koppling till gruvindustrin och till den nödvändiga omställning till ett lågfossilt samhälle som måste ske. Gruvindustrin spelar en avgörande roll i klimatomställningen och Mining 2030 vill säkerställa att sektorn bidrar till omställningen på ett långsiktigt hållbart sätt. Mining 2030 har även ett viktigt uppdrag att identifiera och utvärdera på vilket sätt olika standarder kan bidra till att utveckla bästa praxis i branschen.

Mining 2030 stöds av investerare som representerar ett samlat kapital under förvaltning på 11 000 miljarder USD. Under året har det rekryterats en kommission bestående av cirka 25 personer från bolag, akademien, intresseorganisationer och finansbranschen.

Mining 2030 ger Etikrådet en möjlighet att bygga vidare på och dela erfarenheter från dess tidigare arbete med gruvors avfallsdammar och dra lärdomar från andra intressenter inom gruvnäringen. Etikrådet är en del av Mining 2030:s styrgrupp.

[Läs mer om Mining 2030 här.](#)

Fokusområde: Klimat

Omställning i utsläppstunga branscher – dialog i hela värdekedjan

Klimatomställningen kräver betydande och snabba åtgärder. Stater behöver införa tydliga styrmedel, konsumenterna och allmänheten i stort behöver ändra sina konsumtions- och beteendemönster och många bolag behöver förändra sina affärsmodeller. För långsiktiga investerare som AP-fonderna är det viktigt att de bolag man äger hanterar klimatrisker på ett ansvarsfullt sätt. Omställningen är systemkritisk och Etikrådet arbetar för att aktörer i utsläppstunga branscher ska samverka och ta fram handlingsplaner som möjliggör omställningen.

Bakgrundsfakta

Region: Globalt

Fokusområde: Klimat

Ämne: Omställning i utsläppstunga branscher
FN:s globala hållbarhetsmål:Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

För många utsläppstunga branscher kan omställningen till ett lågfossilt samhälle vara mycket komplex och kostsam. Det är krävande för enskilda bolag att ta fram handlingsplaner för hur de på bästa sätt ska klara omställningen, eftersom de också är beroende av andra aktörers beslut och aktiviteter. Ofta krävs innovation och teknologi som fortfarande är under utveckling. Det finns ett stort behov hos investerare, bolag, bolags leverantörer och kunder samt andra

branschaktörer att samverka för att identifiera och prioritera tekniker, aktiviteter och åtgärder för att en hel bransch ska lyckas med omställningen.

Mål för projektet

Mål för projektet Global Sector Strategies som verkar inom det globala investerarsamarbetet Climate Action 100+ är att bolag, investerare, beslutsfattare och andra aktörer ska samverka för att ta fram praktiska omställningsplaner till ett

lågfosilt samhälle och därefter följa upp att dessa genomförs. Projektet tar även fram och publicerar förväntansdokument inom utsläppstunga branscher.

Projektet planerar att låta olika aktörer i en branschs värdekedja träffas för att ta fram gemensamma handlingsplaner. Genom koordinerad samverkan hjälper investerare bolagen att öka takten och omfattningen av omställningen inom respektive bransch. I fokus är utsläppsin- tensiva sektorer som energi och kraftbolag,

RESULTAT FÖR PROJEKTET: Uppnått delmål i projektet. Arbeta pågår.

CA 100+ etablerar Global Sector Strategies. Dialoger förs med aktörer i branschens värdekedjor. Förväntansdokument för fyra branscher publiceras: flygtransport, livsmedel, stål och kraftförsörjning.

2021

Under 2022 hölls ett antal möten, bland annat med aktörer inom gruvsektorn, med syfte att ta fram en klimatstandard för gruvsektorn.

2022

Under 2023 fortsatte insatserna för att utveckla arbetet med befintliga och nya förväntansdokument. En klimatstandard för gruvsektorn publicerades.

2023

tunga transporter, stål, cement, livsmedel, bilar, gruvor, kemisk industri samt sjö- och flygtransporter.

Resultat

För att påskynda klimatomställningen i särskilt utsatta branscher stöttar Global Sector Strategies bolag och deras värdekedjor för att de tillsammans ska utveckla genomförbara omställningsplaner. Arbetet bedrivs av investerare med djup branschkunskap inom dessa sektorer och i samverkan med andra investerare, experter och bolag.

Under 2023 fortsatte insatserna för att utveckla arbetet med befintliga och nya förväntansdokument. Etikrådet har noga följt utvecklingen i syfte att identifiera var i CA 100+’s sektorarbete som Etikrådet ska fokusera sina insatser. Individuella AP-fonder deltar även löpande i CA 100+.

Nästa steg

Arbete kring såväl framtagandet av ytterligare förväntansdokument som aktiviteter kopplade till identifierade branscher förväntas fortsätta under nästa år.

Publicerade förväntansdokument:

- [Recommended investor expectations for net zero aviation](#)
- [Recommended investor expectations for food and beverage](#)
- [Investor interventions to accelerate net zero steel](#)
- [Investor interventions to accelerate net zero electric utilities](#)
- [Investor Expectations for Diversified Mining](#)

Om Climate Action 100+:

Klimatomställningen går för långsamt och för att motverka klimatomställningens negativa effekter krävs kraftfulla och snabba åtgärder. Stater måste bedriva en politik som främjar en rättvis omställning, individer måste ändra sina konsumtions- och beteendemönster och bolag måste hantera klimatrisker på ett ansvarsfullt sätt.

Climate Action 100+ (CA 100+) lanserades 2017 och har vuxit till det största initiativet för investerarengagemang mot klimatförändringen. CA 100+ involverar omkring 700 investerare, som tillsammans har mer än 68 000 miljarder USD i förvaltad kapital. Samtliga AP-fonder deltar i CA 100+.

Investerarsamverkan inom CA 100+ arbetar för att påverka de största börsnoterade utsläpparna av växthusgaser till att minska sina utsläpp och ställa om sina verksamheter. Investerarna bedriver flera olika typer av påverkansarbete med målet att börsbolag ska förbättra styrningen av sin verksamhet, minska utsläppen och publicera mer transparent data och redovisning om bolagets arbete med detta. CA 100+ fokuserar på 170 bolag som bedöms spela en central roll i omställningen till en ekonomi med nettonollutsläpp av växthusgaser.

Åtaganden om nettonollutsläpp

2017 hade endast fem bolag åtagit sig att minska sina utsläpp av växthusgaser till nettonoll. 2022 visade genomlysningen att

75 procent av CA 100+ bolagen hade gjort åtaganden om nettonollutsläpp till senast 2050 eller tidigare.

Åtaganden om nettonollutsläpp motsvaras dock ännu inte av utveckling och implementering av trovärdiga bolagsstrategier för att minska växthusgasutsläppen. Även om externa faktorer, som den pågående energikrisen, ökar trycket för omställning så måste bolagen med kraft prioritera utveckling och genomförande av trovärdiga bolagsstrategier för minskade utsläpp av växthusgaser. Där ingår exempelvis att bolagen ska besluta om kort- och medelfristiga mål för utsläppsminskningar, att de ska inkludera alla materiella utsläpp, inklusive scope 3-utsläpp och att bolagens investeringsstrategier ska anpassas till deras utsläppsmål av växthusgaser.

Etikrådet konstaterar att det sker fortsatta framsteg när det gäller bolagens åtaganden om nettonollmål för utsläpp av växthusgaser. För många bolag går dock implementeringen långsamt. Arbetet med att utveckla och genomföra relevanta strategier samt investeringsplaner för minskade växthusgasutsläpp brådskar.

Genom CA 100+ får Etikrådet tillgång till experter på området, hjälp med koordinering av bolagsdialoger och analys av bolagens arbete relaterat till de uttryckta förväntningarna. Experter från CA 100+ deltar också vid enskilda bolagsdialoger.

Fokusområde: Techbolag och mänskliga rättigheter

Techbolag och mänskliga rättigheter

Informationsteknik är integrerat som en naturlig del av människors vardag i hela världen. Internet och sociala medier har därmed blivit en del av det ekonomiska och sociala samhället, vilket innebär både möjligheter och utmaningar inom hållbarhet. Etikrådet har lanserat ett nytt proaktivt internationellt samverkansprojekt med ett antal investerare i syfte att föra påverkansdialoger med stora techbolag med målet att bolagen ska stärka och anpassa sitt arbete kring mänskliga rättigheter.

Bakgrundsfakta

Region: Globalt

Ämne: Desinformation, åsiktpåverkan och integritet, riskgrupper

Antal bolag: 7

FN:s globala hållbarhetsmål:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

För att säkerställa en långsiktigt hållbar verksamhet behöver techbolagen, på ett ansvarsfullt sätt, förstå och hantera risker kopplade till mänskliga rättigheter och samhällspåverkan.

De stora techbolagen, bland annat Alphabet (Google), Meta Platforms (Facebook) och Microsoft skapar stora möjligheter genom att tillgängliggöra information till allmänheten. Detta främjar bland annat mänskliga rättigheter, demokrati och ett öppet samhälle men medför även nya frågeställningar.

Hållbarhetsutmaningarna är kopplade till komplexa frågor som hantering och

kommersialisering av personuppgifter, extremism och terrorism, valmanipulation och andra allvarliga konsekvenser för utsatta människor och riskgrupper, inte minst barn och ungdomar.

Andra utmaningar rör datahantering och spridning av åsikter; effekter av innehållsmoderering som kan leda till diskriminering, samt ensidig åsiktsspridning som kan leda till polarisering och kränkning av mänskliga rättigheter. På systemnivå finns det utmaningar kring bolagens riskhantering för att skydda demokrati och sunda samhällsstrukturer.

Lagstiftare och tillsynsmyndigheter har haft svårt att etablera regelverk och kon-

trollsystem i takt med den snabba teknikutvecklingen. Techbolagen har vuxit snabbt på förhållandevis kort tid, verksamheterna är dynamiska, diversifierade, globala och tekniskt komplexa. I många fall kan grundorsakerna till mänskliga rättighetsrisker härledas till bolagens affärsmodeller, företagskultur, styrning och ersättningsvillkor.

Mål för projektet

Projektet bygger på ett ramverk som Etikrådet utvecklat med stöd i bland annat det förväntansdokument som Etikrådet arbetade fram tillsammans med Danish Institute for Human Rights (DIHR), [Tech giants and human rights: Investor expectations](#). Detta

RESULTAT FÖR PROJEKTET: Uppnått delmålen. Skapat ett ramverk för systematisk uppföljning. Samlat ett antal internationella investerare.

Uppstart och framtagande av ramverk och nyckeltal för uppföljning av techbolagens förflyttning kring mänskliga rättigheter. Samlat ett antal internationella investerare för att föra påverkansdialoger med techbolagen.

2022

Initiala fokusmål bestämdes för respektive bolag vilka uttrycktes och förmedlades. Bolagsdialoger påbörjades.

2023

beskriver Etikrådets och andra investerares långsiktiga förväntningar på hur tech-sektorn ska arbeta strategiskt med mänskliga rättigheter.

Etikrådets mål för projektet är att techbolagen ska stärka och anpassa sitt hållbarhetsarbete kring mänskliga rättigheter så att verksamheterna bedrivs i linje med FN:s vägledande principer för företag med mänskliga rättigheter (UNGP).

Etikrådet vill även bidra till att bolagen får ett ökat fokus på att förstå och hantera systemrisker kopplade till internetplattformarnas användning och roll i samhället.

Resultat

Samverkan mellan intressenter ökar vanligtvis potentialen för att främja positiv förändring, särskilt i komplexa och globala frågor som de stora techbolagens påverkan på mänskliga rättigheter. Redan när Etikrådet bestämde omfattning, struktur och mål för samverkansprojektet samrådde därför Etikrådet med flera investerare med mycket erfarenhet på det aktuella området och andra experter för att säkerställa linjering i frågeställningar och vedertagen bästa praxis samt för att undvika onödiga dubbleringar. Etikrådet byggde också upp ett starkt investerarnätverk inför lanseringen och tillkännagav i mars 2023 samarbetet

med stöd av över 30 andra stora institutionella investerare, som tillsammans representerar mer än 7 000 miljarder euro i förvaltad kapital.

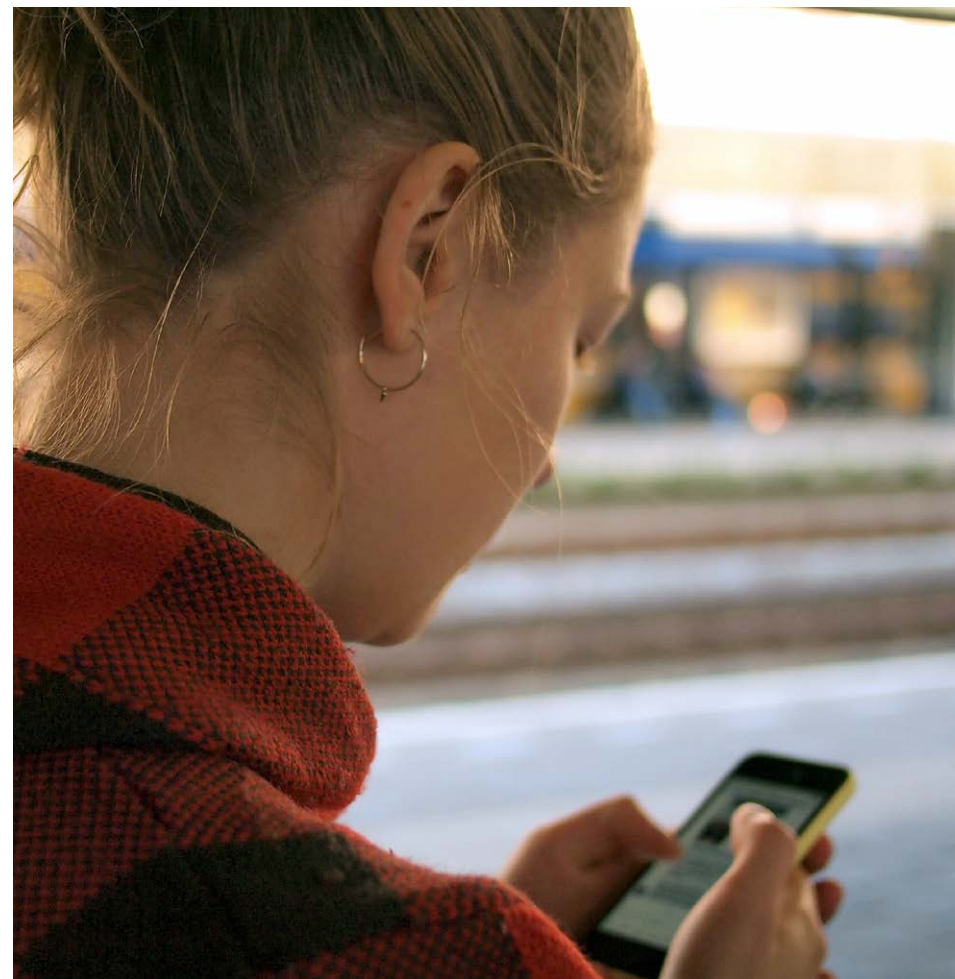
Att utnyttja synergier mellan olika intressenter har fortsatt vara en hörnsten i projektet Mänskliga rättigheter och Tech-bolagen under hela 2023. Etikrådet anordnade tre kunskapsbyggande seminarier för de medverkande internationella investerarna i projektet och för AP-fondernas förvaltningsorganisationer. Etikrådet upprätthöll också aktiv kontakt med investerarinitiativ med liknande inriktning och presenterade för FN:s B-Tech-projekt vid tre tillfällen.

Under 2023 tillsatte Etikrådet de investere som skulle leda bolagsdialogerna och vilka investerare som skulle medverka i respektive dialoggrupp. Detta gjordes för samtliga sju bolag som ingår i projektet.

Hittills har initiala samtal hållits med tre bolag.

Nästa steg

Framåt ligger fokus på bolagsdialogerna, fortsatta samverkansfrämjande aktiviteter, kompetensbyggande insatser och att kartlägga bolagens framsteg i förhållande till de uppsatta målen.

Fokusområde: Vatten

Vatten som kritisk resurs

Vatten av god kvalitet och i tillräcklig mängd är avgörande för allt från hälsa och sanitet till livsmedelsproduktion och kraftproduktion. Vatten påverkas också av andra globala utmaningar och risker, däribland klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald, och fattigdom. Hur vatten som resurs hanteras och värderas har betydande konsekvenser för såväl samhällen som bolag och ekonomin i stort.

Bakgrundsfakta

Region: Globalt

Fokusområde: Vatten

Ämne: Ansvarfull användning av vatten både avseende kvantitet och kvalitet

Antal bolag: 72

FN:s globala hållbarhetsmål:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

Vattenbrist kan ses som en avlägsen risk på många platser i utvecklade länder, inte minst med tanke på att cirka 71 procent av ytan på vår "blå planet" är täckt av vatten. Men bara 3 procent av vattnet på jorden är sötvatten, och av det kan endast cirka 1,2 procent utan vidare behandling användas som dricksvatten.

Samtidigt ökar efterfrågan och det industriella användandet av vatten snabbt, framför allt på grund av befolkningstillväxt, ekonomisk utveckling och nya konsumtions-

mönster. Konsekvenserna blir att vatten är en knapp resurs och att vattenföroreningarna förvärras, något som i sin tur riskerar att påverka samhällen och miljö negativt.

Vattenrelaterade risker är därför en angelägen och eskalerande global utmaning, som också kommer att få betydande konsekvenser för bolag och investerare. Vissa verksamheter påverkas mer av vattenrisker än andra på grund av sitt läge och/eller beroende av stora mängder (och/eller högkvalitativt) vatten. Det är vanligtvis också dessa verksamheter som har

störst potentiell påverkan på gemensamma vattenresurser. Det rör sig exempelvis om livsmedelsproduktion, modeindustrin, kraftproduktion och gruvdrift.

Hösten 2023 gick Etikrådet med i Ceres Valuing Water Finance Initiative som är ett globalt investerarlett projekt för att uppmuntra bolag med ett högt vattenfotavtryck att värdera och agera på vatten som en finansiell risk och driva den nödvändiga storskaliga förändringen för att bättre skydda jordens sötvattenssystem. Projektet lanserades 2022.

RESULTAT FÖR PROJEKTET: Delmål uppnådda. Arbete pågår.

Projektet gör en första utvärdering av hur bolagen presterar utifrån uttryckta förväntningar i form av ett benchmark.

2023

Mål för projektet

Ett antal förväntningar på bolagen, rörande deras hantering av vatten som resurs, har tagits fram. Sammanfattningsvis behandlar de:

- åtgärder för att begränsa nuvarande verksamhets påverkan på vattenkvalitet och vattentillgång
- integrering av vattenförvaltning i affärsprocesser, inklusive styrelsetillsyn och relevanta policyer
- insatser för att säkerställa tillgång till vatten och sanitet i bolagets värdekedjor
- skydd av ekosystem, vilka är avgörande för den sötvattenförsörjning som bolagen är beroende av.

Resultat

Under året har det förts ett antal bolagsdialoger och under hösten kom en första analys av hur bolagen presterar utifrån de uttalade förväntningarna ([The Valuing Water Finance Initiative Benchmark](#)). Där konstaterades bland annat att av de 72 bolagen var 42 bolag i början av sin resa, 19 bolag var på väg och resterande 11 bolag var "on track". Inget bolag kvalificerade sig som ledande bolag men flera var nära.

Nästa steg

Projektet håller på att utöka antalet branscher och bolag samtidigt som arbetet fortsätter i de befintliga bolagsdialogerna.

Om Valuing Water Finance Initiative:

I augusti 2022 lanserade CERES ett investerardrivet projekt för att verka för en ansvarsfull förvaltning av gemensamma vattenresurser hos bolag med stora vattenavtryck – också motiverat av finansiella perspektiv. Satsningen fick namnet Valuing Water Finance Initiative och samlar 64 internationella investerare och pensionsfonder som gemensamt representerar ett förvaltad kapital på 9 800 miljarder USD. Projektet syftar till att uppmuntra bolagen att värdera och agera på vatten som en finansiell risk. Samtidigt bidrar bolag ofta positivt i den accelererande vattenkrisen och skyddar vattenresurser som deras verksamhet och deras globala leverantörskedjor är beroende av.

Genom projektet får Etikrådet tillgång till experter på området, hjälp med koordinering av bolagsdialoger och analys av bolagens arbete relaterat till de uttryckta förväntningarna. Experter från Ceres deltar också vid enskilda bolagsdialoger.

[Läs mer om Valuing Water Finance Initiative här](#)

Fokusområde: Vatten

Utfasning av farliga kemikalier

En stor del av alla produkter som vi kommer i kontakt med innehåller kemikalier. Vissa av dessa kemikalier, särskilt så kallade "evighetskemikalier" såsom PFAS (per- och polyfluorerade alkylsubstanser), är mycket skadliga för människors hälsa och miljö. Etikrådet samarbetar därför sedan 2023 med ett 50-tal internationella investerare inom Investor Initiative on Hazardous Chemicals (IIHC) som koordineras av ChemSec.

Bakgrundsfakta

Region: Globalt

Ämne: Skadliga kemikalier

Antal bolag: 50

FN:s globala hållbarhetsmål:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

Användningen av farliga kemikalier kopplas till negativa konsekvenser för såväl människors hälsa som för den biologiska mångfalden där exempelvis insekter, pollinatörer och fågelpopulationer påverkas negativt. Därtill kräver produktionen av kemikalier energikrävande processer samt fossil olja och gas som insatsvaror i produktionen, vilket i sin tur leder till att kemikaliebranschen utgör en av de största utsläpparna av koldioxid globalt.

Produktionen av kemikalier har ökat markant sedan 1950-talet, och produktionen spås bli tre gånger så stor till 2050 jämfört med 2010. Samtidigt bedömer forskare att förekomsten av farliga kemikalier i omlopp redan överskrider gränsen för vad som anses vara säkert ur ett planetärt perspektiv.

Särskilt produktionen och användningen av så kallade per- och polyfluorerade alkylsubstanser (PFAS) – även ibland kallade evighetskemikalier på grund av dess egenskap att de inte bryts ned i naturen – är

problematiser. Eftersom dessa kemikalier inte bryts ner har de en kumulativ påverkan som koncentreras genom föda i näringskedjan. Många av dem har allvarlig inverkan på människors och djurs hälsa, inklusive olika former av cancer och minskad fertilitet. PFAS ingår exempelvis som ingredienser i brandsläckningsskum och kosmetika.

PFAS finns i och ackumuleras i färskvattnet och finns i dricksvatten världen över. Dessa kemikalier har också negativ påverkan på vattenbaserade ekosystem.

RESULTAT FÖR PROJEKTET: Inledande fas

Uppstart av initiativet och initial kontakt med bolagen under 2023. Etikrådet och AP-fonderna deltar i dialogen med sex av bolagen som omfattas av initiativet. Dialogarbetet fortsätter under 2024.

2023

Etikrådet har valt att arbeta med den icke vinstdrivande organisationen ChemSec i projektet Investor Initiative on Hazardous Chemicals (IIHC) inom fokusområdet Vatten. Bolag som utvecklar och producerar farliga kemikalier är exponerade mot finansiella risker i form av exempelvis stämningar och regulatoriska inskränkningar av användningen av dessa kemikalier, utöver ryktesrisken som följer av att vara associerad med farliga kemikalier.

Investerare är exponerade mot dessa systemriskor direkt (genom ägande i bolag som producerar farliga kemikalier) samt indirekt (genom ägande i bolag som på olika sätt drabbas negativt av användningen av farliga kemikalier).

Etikrådets arbete inom IIHC syftar till att förmå ledande kemikalieproducenter att minska dessa effekter och uppmuntra en omställning till säkrare alternativ för att hantera såväl hållbarhetsrelaterade som finansiella risker kopplat till användningen av farliga kemikalier.

Mål för projektet

Målet för Etikrådets medverkan i IIHC och arbete i projektet Skadliga kemikalier är att bidra till att påverka de bolag som omfattas av IIHC att fasa ut användningen av farliga kemikalier för att på så sätt hantera och reducera kemikaliernas negativa påverkan på människor och miljö och därigenom även

hantera juridiska och finansiella risker.

Arbetet i projektet fokuserar på tre konkreta delmål, där bolagen ska:

- öka transparensen avseende bolagets exponering mot farliga kemikalier
- publicera en tidsbunden utfasningsplan av produkter innehållande så kallade evighetskemikalier. En sådan plan ska innehålla tydliga indikatorer för att möjliggöra uppföljning
- utveckla säkrare alternativ till farliga kemikalier.

Bolagen utvärderas årligen avseende uppfyllnad av delmålen, [läs mer här](#).

Resultat

Etikrådet anslöt till IIHC i samband med att det lanserades under 2023 och under året har brev skickats till bolagen där de uppmanas leverera på de uppsatta delmålen.

Bolagsmöten har hållits med 15 bolag, med utgångspunkt i utvärderingen och där deras arbete med utfasning av farliga kemikalier, eller avsaknad därav, diskuterades. Ett bolag (3M) har under året annonserat att man helt fasar ut PFAS.

Nästa steg

Etikrådet kommer att delta i uppföljningen av svar från bolag och i ett nästa skede fortsätta dialogen med berörda bolag och samtidigt verka för ökad medvetenhet och kompetens inom farliga kemikalier.

Om Investor Initiative on Hazardous Chemicals:

Samtliga fyra AP-fonder samt Etikrådet är aktiva medlemmar i Investor Initiative on Hazardous Chemicals (IIHC), ett samarbete mellan mer än 50 internationella investerare med ett sammanlagt kapital på över 11 000 miljarder USD under förvaltning eller i rådgivning.

IIHC för dialog med kemiföretag för att öka transparensen och verka för en minskning av produktionen av så kallade "evighetskemikalier". Extremt stabila (persistenta) kemikalier ackumuleras i miljö, människor och djur och utgör därmed allvarliga hälsorisker.

IIHC koordineras av ChemSec, som är experter på farliga kemikalier. IIHC arbetar för en minskad påverkan på människor och miljö från tillverkning av farliga kemikalier, och därigenom också för att minska investeringsrisker i kemikaliebolag.

Genom IIHC får Etikrådet tillgång till experter på området, hjälp med koordinering av bolagsdialoger och analys av bolagens arbete relaterat till de uttryckta förväntningarna. Experter från IIHC deltar också vid enskilda bolagsdialoger.

[Läs mer om IIHC här.](#)

Biologisk mångfald och livsmedelsproduktion

Insikten kring vikten av biologisk mångfald ökar i takt med att riskerna blir tydligare. En bransch som direkt påverkar och riskerar att påverkas av förlusten av biologisk mångfald är jordbrukssektorn. Bolag kopplade till livsmedelssystemet behöver säkerställa att naturens resurser används på ett hållbart sätt för att kunna möta framtida krav och förväntningar. Etikrådets projekt fokuserar på miljöaspekter. Målet är att bolagen i projektet ska utveckla sitt arbete att ställa om till en långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion.

Bakgrundsfakta

Region: Globalt

Ämne: Hållbar livsmedelsproduktion, vatten, kemikalier, matvinn, biologisk mångfald

Antal företag: 15

FN:s globala hållbarhetsmål:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

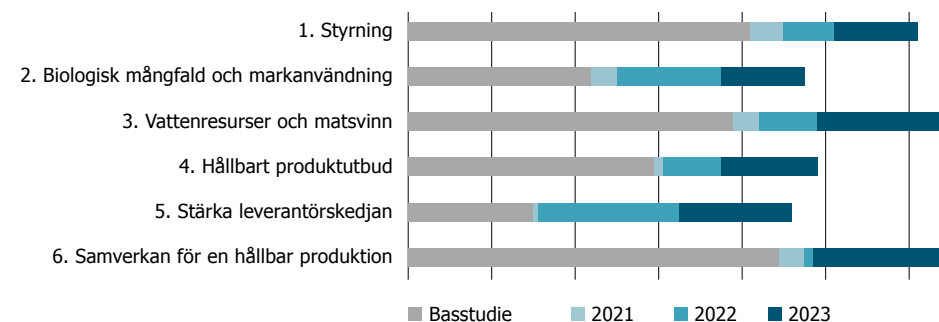
Bolag som producerar livsmedel har ett flertal utmaningar. Livsmedelsproduktion kan bidra negativt till klimatförändring, vattenbrist och hota den biologiska mångfalden. Samtidigt är bolagen beroende av

god och stabil tillgång till naturens resurser för att säkra livsmedelsproduktionen över tid. Dessutom är värdekedjan ofta komplex, med många direkta och indirekta leverantörer över hela världen.

Ökade förväntningar och regleringar som bland annat omfattar strängare krav kring kemikalieanvändning och import av varor påverkar allt fler bolag. I december 2022 samlades världens länder på COP15 för att enas om globala mål och riktlinjer för att vända förlusten av biologisk mångfald.

Etikrådets projekt Biologisk mångfald och livsmedelsproduktion påbörjades redan i juni 2021. Under 2022 samt 2023 har dialoger förts med 15 bolag inom jordbruk, jordbrukskemikalier, livsmedelsindustri samt dagligvaruhandel som en del av projektet.

Resultatutveckling av respektive målområde hos samtliga bolag, sedan start

Genomsnittspoängen för respektive målområde påverkas både av poängförändringar och av förändringar i bolagsurvalet.

Mål för projektet

Mål för projektet, som omfattar sex utvecklingsområden för en mer hållbar livsmedelsproduktion, är att det sker positiva förflyttningar inom respektive utvecklingsområde liksom för de enskilda bolag som ingår i projektet.

Utvecklingsområden:

1. Styrning
2. Biologisk mångfald och markanvändning
3. Vattenresurser och matsvinn
4. Hållbart produktutbud
5. Stärkt leverantörskedja
6. Samverkan för en hållbar livsmedelsproduktion

Resultat

Jämfört med baslinjestudien visar bolagen förbättringar inom alla målområden. Dialoger med bolagen har bidragit till att öka förståelsen för deras strategier och åtgärder och har gett mer klarhet i de nya initiativ de arbetar med.

Klimatförändringarna har återigen blivit ett viktigt fokusområde för bolag, inte bara på grund av dess egna meriter, utan också på grund av dess koppling till andra frågor, såsom markhälsa, vattenförvaltning, skogsbruk och biologisk mångfald. Många av de engagerade bolagen har publicerat utsläppsminskningsmål (samt åtgärder för att nå dem) och några har fått sina mål godkända av Science-Based Targets initiative (SBTi).

En viktig hävstång som bolag använder för att hantera koldioxidutsläpp är att undvika avskogning kopplad till den egna verksamheten och/eller leveranskedjorna.

Bolag i olika skeden av livsmedelsvärdekedjan utvecklar och tillämpar digitala system för att stärka sin miljöförvaltning. Till exempel har ett bolag som tillverkar jordbrukskemikalier skapat ett kartläggningssystem för att hjälpa jordbrukare att upptäcka och begränsa avrinningen av jordbrukskemikalier till vattendrag. Etikrådet har blivit uppmuntrade av de framsteg som andra bolag offentliggör när det gäller vattenförvaltning. Ett jordbruksbolag redovisar bearbetning av vattenanvändning och plantagers vattenanvändning, uppdelad efter segment och belyser strategiska initiativ och den inverkan de har haft på vattenanvändning och vattenföroreningar.

Regenerativt jordbruk vinner mark

Regenerativt jordbruk, jordbruk och betesmetoder som genom att återuppbygga markens organiska material och återställa förstörd biologisk mångfald i marken leder till både ökad kolupptagning och förbättring av vattnets kretslopp. Detta har lyfts fram i några av dialogerna. Det finns ett brett utbud av regenerativa jordbruksmetoder som växelbruk, minimering av jordbearbetning och användning av organiska gödningsmedel.

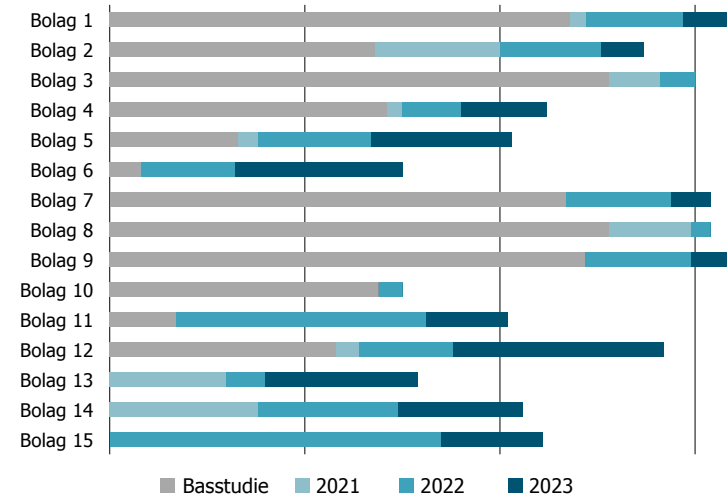
En majoritet av bolagen i projektet inser det långsiktiga värdet av detta tillväg-

ångssätt och bygger vidare på det med ambitiösa åtaganden. Till exempel har en multinationell återförsäljare införlivat metoder för regenerativ markförvaltning i ett offentligt ställningstagande och hjälpt till att grunda ett regionalt initiativ i USA för 2030 att stödja övergången till regenerativt jordbruk.

Nästa steg

Fortsatta dialoger med de bolag som ingår i projektet kommer äga rum under 2023. Projektet är treårigt och planeras att avslutas under 2024.

Resultatutveckling av målområden hos respektive bolag, sedan start

För nytillkomna bolag, som inte var med i projektets basstudie, visas respektive poäng endast för 2021 och/eller 2022.

Reaktiva dialoger

Etikrådets reaktiva dialoger påverkar bolag över hela världen till förbättringar när det gäller hållbarhetsfrågor inom miljö, sociala frågor och bolagsstyrning. Frågor som är mycket viktiga för människor, samhälle och bolags verksamheter. En bolagsdialog handlar om hur bolag hanterar kränkningar eller svåra utmaningar i sin verksamhet som exempelvis korruption, mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden, hälsa och säkerhet, miljöföroreningar och biologisk mångfald.

Dialogerna inleds med de bolag som har identifierats i den norm-baserade genomlysningen som görs två gånger per år. Målet är att förbättra och vara en kraft för positiv förändring för olika utmaningar inom hållbarhet.

Innehåll

Avslutade dialoger

3M	36	Rio Tinto	40
Barclays	37	Stryker	41
JBS	38	Toshiba	42
Johnson & Johnson	39		

Urval av pågående dialoger

Bunge	43	PG&E	48
Citigroup	44	Sibanye-Stillwater	49
EDP	45	Teleperformance	50
First Energy	46	Tesla	51
Grupo México	47	Westpac Banking	52

Resultatutvecklingen enligt fem steg i en reaktiv dialog illustreras med pilar:

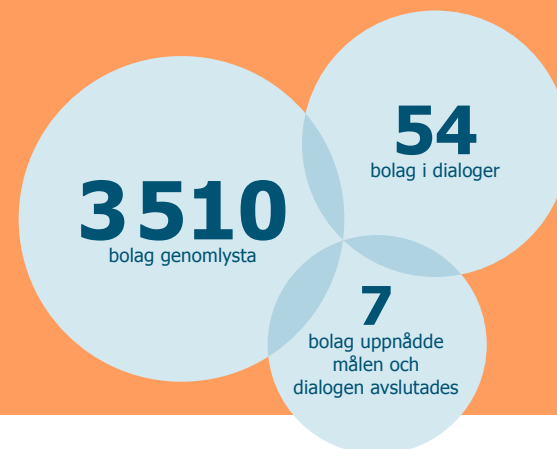
De fem stegen är 1. Adressera frågan 2. Etablera en strategi 3. Påbörja implementering av strategin 4. Visar relevant utveckling av strategi och transparens 5. Implementerat strategin och dialogens mål är uppfyllt.

Årets utveckling i dialogen illustreras med pilar i olika färg:

Reaktiva dialoger

Om det reaktiva arbetet

Etikrådets reaktiva arbete syftar till att påverka bolag att hantera och åtgärda olyckor och incidenter om dessa inträffar. Genom att påverka bolagen till ett mer systematiskt hållbarhetsarbete med policyer, implementering och transparens, kan Etikrådet bidra till att incidenter inte sker.

Genomlysning

	2023	2022	2021	2020
Antal genomlysta bolag i AP-fondernas portföljer	3 510	3 202	3 168	2 430
varav bekräftad kränkning	18	28	23	22
varav med risk för kränkning	66	83	89	72
varav utan anmärkning i genomlysning	3 426	3 091	3 056	2 336

Etikrådets genomlysning i september 2023, av drygt 3 500 innehav, påvisade totalt 84 bolag med bekräftad kränkning av en internationell konvention eller med risk för kränkning. 3 426 bolag klarade granskningen utan anmärkning. Vid årsslutet 2023 fördes aktiva dialoger med 54 bolag i AP1–4:s portföljer, av de 84 som identifierats med bekräftad eller risk för kränkning vid genomlysningen. Totalt fördes 76 reaktiva dialoger under 2023.

Från och med 2023 har genomlysningen av AP-fondernas portföljer utökats till att även omfatta krediter och indirekta innehav genom fonder.

Dialoger

Utveckling av antal bolag i aktiv dialog under 2023

	Antal
Antal bolag i dialog, december 2022	86
Bolag med avslutad dialog, med mål uppnått i dialogen	-7
Bolag med avslutad dialog, på grund av andra anledningar*	-5
Bolag med nya dialoger inledda	3
Bolag av Etikrådet rekommenderade för exkludering	-3
Förändringar i AP1–4:s innehav, netto antal bolag	-20
Antal bolag i dialog, december 2023	54

* Till exempel att bolaget har sålt den berörda verksamheten.

De sju dialoger som avslutats under 2023 beskrivs i mer detalj på sidorna 36–42. Etikrådet rekommenderade exkludering av tre bolag under 2023 och återinkluderade ett bolag eftersom grunderna för exkluderingen har åtgärdats av bolaget.

Kränkning

En **bekräftad kränkning** av en internationell konvention är verifierad och bedömd utifrån ett antal kriterier: kränkningens allvarlighetsgrad, omfattning och möjlighet till förhindrande av kränkningen, hur nära bolaget är involverat eller kopplat till kränkningen, samt bolagets hantering av situationen.

Med risk för kränkning omfattar fall som efter analys utifrån ovanstående kriterier inte uppfyller samtliga kriterier för bekräftad kränkning men där allvarlighetsgraden bedöms av Etikrådet som hög. Denna kategori av bolag omfattar även bolag där en eventuell kränkning är under utredning och där en

dialog ännu inte påbörjats. Kategorin omfattar också bolag där Etikrådet fört dialog, målen uppnått och dialogen avslutats, men där risken ändå fortsatt bedöms som hög, varför Etikrådet följer bolagets arbete och resultat av bolagets vidtagna åtgärder.

Antalet bolag i aktiv dialog med Etikrådet i slutet av året är lägre än de 84 bolag som identifierats i genomlysningen, eftersom bolag med risk för kränkning inkluderar de båda sistnämnda kategorierna. Dessutom har innehaven i AP-fondernas portföljer förändrats under det fjärde kvartalet 2023, vilket har inneburit ett minskat antal portföljbolag i dialog i december.

Resultatutveckling

Under året uppnåddes totalt 36 nya dialogsteg i de dialoger som fördes (66 steg 2022), varav 29 steg uppnåddes i dialoger som var aktiva vid årets slut och 7 steg i dialoger som avslutats under 2023. Se sidan 35 för beskrivning av dialogernas utveckling och fördelning över regioner och branscher.

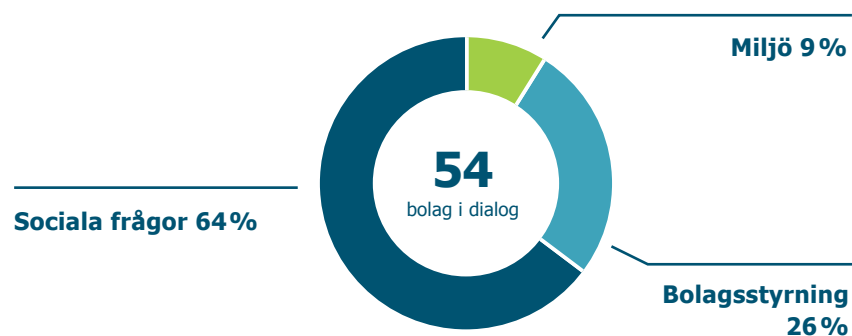
Det förekommer att Etikrådet har mer än en dialog med samma bolag. Statistiken inkluderar då alla steg som uppnås i samtliga dialoger som förs med respektive bolag.

Reaktiva dialoger

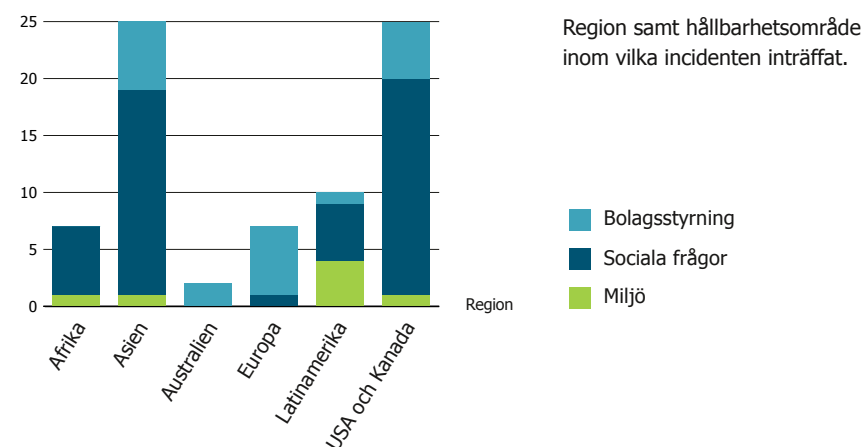
Om det reaktiva arbetet

Vid årets slut förde Etikrådet dialog med 54 bolag. 64 procent av dessa reaktiva dialoger handlade om sociala frågor, 9 procent av dialogerna handlade om miljö och 26 procent om bolagsstyrning. Etikrådets pågående reaktiva bolagsdialoger fördelas utifrån region, bransch och hållbarhetsområde. Totalt fördes 76 reaktiva dialoger under 2023.

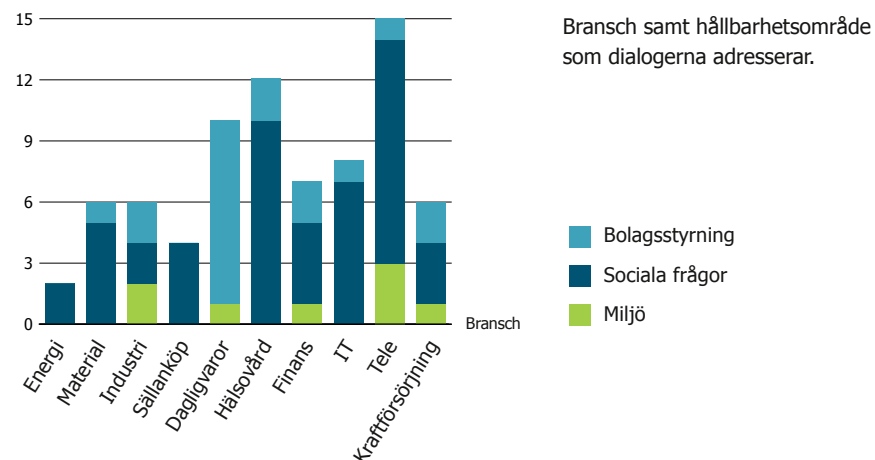
Påverkansdialoger fördelade på hållbarhetsområde

Påverkansdialoger per region

Påverkansdialoger per bransch

Avslutad dialog

Dialog med 3M om negativ påverkan på miljön

Bakgrundsfakta

Status dialog: Avslutad

Bolag: 3M

Land: USA

Ämnesområde: Miljö

Dialog om: Produkthantering och produktomsorg, historiska föroreningar

Utveckling i år: ▶

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

3M är en multinationell koncern, uppdelad i fyra affärssegment: säkerhet och industri, transport och elektronik, hälsovård samt konsumentprodukter. 3M har under flera år varit föremål för stämningar på både delstats- och lokal nivå för påstådda föroreningar. Upphovet till föroreningarna, framför allt av yt- och grundvatten, ska ha varit skadliga ämnen från bolagets tidigare verksamheter och produkter. Anklagelserna gäller kemikalierna PFOA och PFOS, två typer av fluor-tensider (PFAS) som bolaget tillverkade för användning i sina egna produkter och sålde till andra bolag mellan 1950-talet och början av 2000-talet.

Enligt vetenskapliga studier är PFAS-kemikalierna extremt långlivade i miljön

och kan kopplas till ett brett spektrum av negativa hälsoeffekter hos människor, till exempel olika typer av cancer, fetma, minskad fertilitet, sköldkörtelsjukdomar och svagare immunförsvar hos barn.

Under 1970-talet började, enligt uppgift, 3M:s egna studier att visa på kemikaliernas toxicitet. I början av 2000-talet utvecklade bolaget på eget initiativ sin tillverkning och försäljning av PFOA och PFOS. I december 2022 meddelade 3M att man kommer att upphöra med all PFAS-tillverkning i slutet av 2025. I juni 2023 nådde 3M en preliminär uppgörelse på över 10 miljarder USD i en stämning som omfattade flera distrikt i South Carolina rörande PFAS-föroreningar i vatten.

Mål för dialogen

3M ska ta itu med problemen som orsakats av tidigare PFAS-föroreningar och säkerställa att de produkter som tillverkas idag inte orsakar föroreningar. Bolaget bör vara tydligare och mer transparent i sin hantering av PFAS och hur man tar ansvar för de eventuella skador som tidigare försäljning och användning av bolagets produkter utanför USA kan ha gett upphov till. Dessutom bör 3M förklara hur bolaget tillämpar lärdomarna från PFAS i sin produktutveckling.

Resultat

Påverkansarbetet under 2023 har varit både konstruktivt och meningsfullt. 3M har fortsatt att investera i saneringsteknik och har åtagit sig att uppnå en saneringseffektivitet på 99 procent vid sina anläggningar i USA till slutet av 2024.

Vid anläggningen för PFAS-tillverkning i Belgien fortsätter 3M att sanera marken, för att minska risken för framtida problem, och man för en aktiv dialog med tillsynsmyndigheterna i landet. År 2023 förbättrade 3M avsevärt transparensen kring PFAS-kemi, saneringsåtgärder och tekniker för att minska

PFAS-utsläpp. 3M:s uttalade åtagande att helt upphöra med produktionen av PFAS från 2025 är en viktig milstolpe och minskar avsevärt risken för potentiella framtida problem med obehandlade PFAS-utsläpp i miljön. Bolaget har även inrättat en fond på 10 miljarder USD för att hantera sina historiska föroreningar.

Avslutad dialog

3M:s beslut att fasa ut produktionen av PFAS och bolagets fokus på effektiva saneringstekniker banar väg för en fortsatt meningsfull dialog och ett framgångsrikt avslut.

Avslutad dialog

Dialog med Barclays om affärsetik

Bakgrundsfakta

Status dialog: Avslutad

Bolag: Barclays

Land: Storbritannien

Ämnesområde: Bolagsstyrning

Dialog om: Affärsetik och företagskultur

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Under de senaste åren har Barclays varit inblandat i stora utredningar som rör affärsetiska oegentligheter. Bolaget har bland annat anklagats för manipulation av utländsk valuta och olika referensräntor, till exempel Libor (London Inter-Bank Offered Rate). Utredningarna har även rört korruption och brister i styrningen, brist på adekvata kontroller och oegentligheter i samband med bolagets visselblåsarfunktion. Sedan 2012 har Barclays betalat minst 800 miljoner USD i skadestånd och böter till ett antal myndigheter och investerare för manipulering av Libor och Euribor (Euro Interbank Offered Rate) mellan 2005 och 2009. Under 2018 ålades Barclays böter på 15 miljoner USD av amerikanska

myndigheter och nådde en uppgörelse med brittiska tillsynsmyndigheter efter att bolagets dåvarande vd och den högsta ledningen försökt att identifiera en visselblåsare. År 2022 gick Barclays med på att betala 360 miljoner USD i böter som en del av en uppgörelse med SEC om brister i den interna kontrollen.

Mål för dialogen

Barclays skulle införa riktlinjer för visselblåsning i enlighet med tillsynsmyndigheternas krav. Bolaget skulle tillämpa bästa praxis för skydd av visselblåsare och rutiner för visselblåsning, säkerställa att de organ som ansvarar för visselblåsarfunktionen är tillräckligt oberoende. Barclays skulle även öka transparensen vad gäller skydd för visselblåsare, affärsetik på ledningsnivå och företagskultur.

Resultat

Dialogen med Barclays har varit framgångsrik och målen har uppnåtts. Barclays anlätte en extern tredje part för att genomföra en grundlig genomgång av bolagets riktlinjer, program, rutiner och kontroller för visselblåsning. Barclays har därefter stärkt sina riktlinjer för visselblåsning, samt förbättrat rutinerna för klagomål och hur statistiken för klagomål redovisas. Bolaget

har avsevärt utvecklat sin styrning i frågor som rör visselblåsning, bland annat genom att utse en "whistleblowing champion" i styrelsen. Bolaget har även stärkt sina utbildningsinsatser och vidtagit olika åtgärder för att främja en företagskultur som prioriterar etiska affärsmetoder och reglefterlevnad.

Avslutad dialog

På grundval av Barclays ansträngningar för att stärka skyddet för visselblåsare och förbättra sitt arbete med etik och efterlevnad anser Etikrådet att Barclays har uppnått målen. Dialogen har därför avslutats.

Avslutad dialog

Dialog med JBS om mutor och korruption

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Avslutad

Bolag: JBS SA

Land: Brasilien

Ämnesområde: Bolagsstyrning

Dialog om: Affärsetik

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

JBS, en av världens största köttproducenter, har kopplats till korruption och mutor. I maj 2017 nådde sju höga JBS-chefer, däribland JBS tidigare styrelseordförande och vd, en uppgörelse med brasilianska åklagare där de erkände att de betalat över 150 miljoner USD i mutor till 1 900 tjänstemän.

Mål för dialogen

JBS skulle se till att mutaffären utreds grundligt och att bolaget samarbetade fullt ut med de utredande myndigheterna. JBS antikorrupsionsprogram skulle stärkas för att återspegla bolagets exponering för korruptionsrisk. JBS skulle också visa transparens och offentliggöra information om tilldelade resurser, genomförande, korrigeringar och åtgärder och externa kontroller i

samband med sitt antikorrupsionsprogram.

Resultat

Dialogen med JBS har varit framgångsrik och målen har uppnåtts. Etikrådet hade förespråkat förbättrade riktlinjer och program för affärsetik, bolagsstyrning, utbildning i efterlevnad och oberoende granskningar av tredje part.

JBS har upprättat policyer som rör affärsetik, till exempel en global policy för mutor och korruption och bolagets uppförandekod har setts över och förbättrats.

Bolaget har ökat resurserna för regelefterlevnadsfunktionen, fastställt dess oberoende och höjt funktionens status och inflytande inom organisationen. Erfarna medarbetare har rekryterats från ledande amerikanska tillsynsmyndigheter och relevanta juridiska områden. Även rapporteringsrutinerna har förbättrats och chefen för regelefterlevnad rapporterar nu direkt till styrelsen. Flera etiska kommittéer har inrättats. Utbildningen i regelefterlevnad har utökats och omfattar medarbetare, ledning, styrelse och tredje parter.

Avslutad dialog

Baserat på JBS arbete med att på ett hållbart sätt utveckla sin regelefterlevnads-kultur, förbättra riskhanteringen och sina affärsetiska rutiner anser Etikrådet att JBS har uppfyllt målen. Dialogen har därför avslutats.

Fortsatt dialog i andra frågor

Denna dialog var en av tre som Etikrådet bedrivit med JBS under året. De andra två dialogerna, gällande avskogning samt kartellbildning, fortsätter.

Avslutad dialog

Dialog med Johnson & Johnson om produktsäkerhet

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Avslutad

Bolag: Johnson & Johnson

Land: USA

Ämnesområde: Sociala frågor – hälsa och säkerhet

Dialog om: Produktstyrning och kvalitet

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Johnson & Johnson (J&J) är ett stort och diversifierat bolag inom hälso- och sjukvård. Bolaget har haft upprepade kvalitets- och säkerhetsproblem med flera av sina produkter, till exempel höftledsimplantat, bäcken nät och talkbaserade babyprodukter, vilket har lett till allvarliga negativa konsekvenser för kunderna och risker för bolaget. J&J har vid ett flertal gånger under senare år dömts till att betala skadestånd i mångmiljardklassen i amerikanska domstolar, kopplat till brister i bolagets produkter. Bland annat har J&J dömts till skadestånd efter att användare av bolagets talkpuder utvecklat äggstockscancer och patienter drabbats av allvarliga komplikationer på grund av bolagets defekta höftimplantat och bäcken nät.

Mål för dialogen

J&J skulle se över sina kvalitetsrutiner och processer för att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv produktstyrning. J&J skulle visa på att nödvändiga revideringar och uppdateringar av bolagets processer och rutiner hade genomförts för att åtgärda kvalitetsproblemen.

Resultat

Påverkansarbetet under 2023 gjorde att dialogen kunde avslutas. Dialogen fokuserade på att i detalj förstå hur J&J uppfyllde sina kvalitetsåtaganden inom ramarna för sitt kvalitetsledningssystem. Här ingick även en översyn av processen för återkallande av produkter för att säkerställa robusta rutiner, särskilt för hur klagomål tas emot och hanteras. Fokus låg också på processen för produktsäkerhet och hur uppgifter om skadliga biverkningar bedöms och integreras när produkter granskas och utvecklas. Frågor om etiskt agerande diskuterades också, särskilt i samband med marknadsföring av produkter.

Färre ingripanden från FDA (den amerikanska livsmedels- och läkemedelsmyndigheten) och färre produktåterkallelser visar på att J&J har en mer effektiv kvalitetskontroll. Viktigt att notera är att J&J i stort sett har hanterat de kontroverser som funnits

runt bolagets produkter. Bolaget fokuserar på regelbundna interna revisioner för att kontrollera effektiviteten i sitt kvalitetsledningssystem, kompletterat med externa revisioner från berörda tillsynsmyndigheter.

Avslutad dialog

Etikrådet anser att J&J, utifrån de åtgärder som vidtagits, har uppfyllt målen. Dialogen är därmed avslutad.

Avslutad dialog

Dialog med Rio Tinto om relationer med lokalsamhället

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Avslutad

Bolag: Rio Tinto Ltd

Land: Australien

Ämnesområde: Relationer med lokalsamhället

Dialog om: Samverkan med ursprungs-
befolkningar

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Rio Tinto är ett stort gruvbolag. Bolaget har varit föremål för en parlamentarisk utredning, offentliga protester och externa granskningar i samband med att två forntida grottor i Juukan Gorge i västra Australien förstördes 2020 för att ge bolaget tillgång till järnmalm. Grottorna låg i ett område som enligt hävd tillhör de aboriginska folken Puutu Kuntj Kurrama och Pinikura (PKKP). Området har ett stort arkeologiskt värde för hela Australien och är av unik kulturell betydelse för PKKP.

Under det senaste decenniet har Rio Tinto varit inblandat i flera andra kontroverser som rör relationer med lokalsamhällen runt om i världen.

Mål för dialogen

Rio Tinto skulle kompensera PKKP för de förstörda grottorna. Bolaget skulle även se till att återupprätta relationerna med PKKP och införa fungerande rutiner för att hantera lokala relationer i alla sina verksamheter. Rio Tinto skulle slutligen säkerställa att de funktioner som ansvarar för lokala relationer var helt integrerade i den övriga verksamheten, och delaktiga i operativa beslut, för att förhindra liknande incidenter i framtiden.

Resultat

Rio Tinto har gjort betydande framsteg under de senaste tre åren när det gäller bolagets relationer till lokalsamhällen, riskhantering och hantering av kulturarvsfrågor. Bolaget har övergått till en samverkansmodell för att säkerställa att ursprungsbefolkningar får komma till tals i det operativa beslutsfattandet. Att bolaget följer lagen om ett frivilligt och informerat samtycke på förhand (FPIC) bevisas av

bland annat ett undertecknat avtal med PKKP. Återställandet av grottorna i Juukan Gorge slutfördes 2021 och Rio Tinto samarbetar med PKKP i rehabiliteringen av de förstörda kulturvärdena.

Rio Tinto har i allmänhet stärkt sin kapacitet, kompetens och hantering av kulturarvs- och sociala frågor för att bättre integrera kulturarvsfrågor och ursprungsbefolkningars perspektiv i de beslut som rör bolagets gruvverksamhet. Arbetet med att förändra företagskulturen och att bygga

förtroendefulla relationer med ursprungsbefolkningar betraktas som ett av de mest väsentliga delarna i bolagets riskhantering.

Avslutad dialog

På grundval av Rio Tintos arbete med att införliva ursprungsbefolkningarnas perspektiv i sina operativa beslut och förbättra riktlinjer och rutiner för hantering av kulturarvsfrågor anser Etikrådet att Rio Tinto har uppnått målen. Dialogen har därför avslutats.

Avslutad dialog

Dialog med Stryker om hälsa och säkerhet

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Avslutad

Bolag: Stryker Corporation

Land: USA

Ämnesområde: Sociala frågor – hälsa och säkerhet

Dialog om: Kvalitetsledningssystem och affärsetik

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Stryker utvecklar, tillverkar och marknadsför en rad olika typer av medicinsk utrustning, instrument, förbrukningsvaror och implanterat. Under de senaste åren har Stryker varit inblandat i ett antal tvister relaterade till produktkvalitet och säkerhet. De allvarligaste fallen gäller höftproteserna Rejuvenate och ABG II, för vilka Stryker har fått ta emot tusentals krav på skadestånd. Enligt de anmälningar som gjorts har bolaget varit oaktsamt vid utformning, tillverkning och marknadsföring av produkterna med hänsyn till potentiella risker i samband med frätning och korrosion, vilket har orsakat metallförgiftning hos patienter.

Stryker har betalat cirka 2 miljarder USD för att nå en uppgörelse i tusentals ärenden som rör de defekta produkterna ovan, och även andra defekta produkter där man anklagats för att ha tonat ner riskerna.

Under 2020 återkallade den amerikanska läkemedelsmyndigheten FDA Strykers Trevo XP ProVue retriever, en produkt som ska avlägsna blodproppar vid stroke. Återkallelsen berodde på en risk för att enheten kan gå sönder och stanna kvar i patienternas blodkärl eller vävnad. Det finns ett anmält dödsfall och elva anmälningar om skador eller sjukdomar relaterade till enheten.

Mål för dialogen

Stryker skulle visa på att bolaget har gottgjort de personer som påverkats negativt av bolagets produkter. Dessutom krävdes att Stryker skulle uppvisa förbättringar i sina kvalitetsledningssystem samt kunna visa att en förbättrad affärsetik tillämpades på ett effektivt sätt.

Resultat

Påverkansarbetet under 2023 gjorde att dialogen kunde avslutas. Under de fyra åren som dialogen pågått har Stryker avsevärt förbättrat transparensen i viktiga frågor. Samtidigt som bolaget har kunnat visa upp

övertygande tekniska lösningar på problem har man även – genom efterlevnad av internationella standarder och ISO-certifieringar – kunnat visa att bolaget har ett effektivt kvalitetssystem. Effektiviteten i Strykers förnyade kvalitetsstrategi syns i det minskade antalet ingripanden från FDA.

Avslutad dialog

Etikrådet anser att Stryker, på grundval av de åtgärder som vidtagits, har uppfyllt målen. Dialogen är därmed avslutad.

Avslutad dialog

Dialog med Toshiba om affärsetik – redovisning och beskattning

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Avslutad

Bolag: Toshiba Corp

Land: Japan

Ämnesområde: Bolagsstyrning

Dialog om: Affärsetik, ekonomisk

brottslighet, redovisningsbedrägerier

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Mellan 2008 och 2014 överskattade Toshiba sina finansiella resultat på ett bedrägligt sätt. Vinsterna beräknas ha överskattats med omkring 1,22 miljarder USD. Skandalen ledde till böter och stämningar från investerare och åtta styrelseledamöter avgick, inklusive bolagets vd. Under 2015 ålades Toshiba straffavgifter från Tokyobörsen och från den japanska finansinspektionen.

Mål för dialogen

Toshiba skulle upprätta robusta riktlinjer för riskhantering och införa effektiva interna kontroller för att motverka redovisningsbedrägerier.

Resultat

Dialogen med Toshiba har varit framgångsrik och målen har uppnåtts. Etikrådet hade förespråkat att bolaget skulle inrätta en effektiv riskhantering och ett effektivt efterlevnadssystem och stärka kontrollerna för att förhindra redovisningsbedrägerier. Toshiba har inte anklagats för oegentligheter i redovisningen under de senaste tre åren. De främsta anledningarna är förändringar i Toshiba styrelse och ledningsgrupp, förbättrade redovisningskontroller samt ökade resurser för regelefterlevnad och ökad tillsyn på styrelsenivå.

Toshiba har infört en princip om åtskillnad mellan funktioner för att minska risken för redovisningsbedrägerier och otillförlitlig finansiell rapportering. Under de senaste tre åren har bolaget även vidtagit åtgärder för att upptäcka och förebygga bedrägerier, bland annat genom en grundlig utvärdering av hanteringen av efterlevnads- och bedrägeririsker, en utökad revisionskommitté samt en ökad användning av extern kompetens i dessa frågor. Toshiba regel- efterlevnadskultur har förbättrats och man ökar medvetenhet hos personalen genom utbildningsinsatser som rör till exempel bedrägeririsker. Bolaget har också infört en ”speak-up and call-out”-kultur för att upp-

muntra människor att våga säga ifrån och påpeka brister, bland annat genom en stärkt visselblåsarfunktion.

Avslutad dialog

På grundval av Toshiba ansträngningar att stärka sin regelefterlevnad i redovisningsfrågor, genom att upprätta specifika

redovisningskontroller och garantier och utveckla sitt regelefterlevnadssystem till att även omfatta redovisning, anser Etikrådet att Toshiba har uppnått målen. Dialogen har därför avslutats.

Pågående dialog

Dialog med Bunge om landanvändning och biologisk mångfald

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Pågående

Bolag: Bunge Ltd

Land: Brasilien

Ämnesområde: Miljö

Dialog om: Landanvändning och biologisk mångfald

Utveckling i år: ▶

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Bunge är verksamt inom jordbruksprodukter och har under flera år kritiserats för sina kopplingar till avskogning bland annat i Bolivia och Brasilien. I mars 2021 rapporterade civilorganisationen Mighty Earth att Bunge bedömdes ha den högsta avskogningsrisken jämfört med branschkollegor när indirekta leverantörers avskogningspåverkan inkluderades. Rapporten gällde verksamhet i Brasiliens Cerrado-region.

Mål för dialogen

Bunge ska sluta handla soja från leverantörer som är direkt eller indirekt involverade i avskogningsaktivitet. Bunge ska implemen-

tera åtgärder för att identifiera leverantörer som inte efterlever bolagets krav, använda sig av bästa tillgängliga metoder för att nå bolagets avskogningsåtaganden samt rapportera regelbundet om detta arbete.

Resultat

Bunge har åtagit sig att sluta köpa soja från leverantörer som direkt eller indirekt medverkar till avskogning. Bunge har även åtagit sig att genomföra omfattande åtgärder för att identifiera leverantörer som inte upp-

fyller kraven, använda de bästa tillgängliga metoderna för att uppfylla sina åtaganden angående avskogning och avlägga regelbundna rapporter. Bunge har åtagit sig att göra sin leverantörskedja helt avskogningsfri till 2025.

Nästa steg

Dialogens fokus ligger fortfarande på att Bunge ska spåra och övervaka sina underleverantörer. Det är även fokus på ett förbättrat samarbete med övriga bolag i

branschen, tillsynsmyndigheter och andra aktörer för att nå fram till en branschövergripande överenskommelse för alla högriskområden. Bunge har 36 procent av sina underleverantörer kvar att spåra, och ungefär ett år på sig att göra det för att nå sitt eget mål. Det är oklart hur Bunge tänker påskynda processen och om många leverantörer kommer att behöva uteslutas från Bunges leveranskedja 2025. Etikrådet kommer att följa utvecklingen nog.

Pågående dialog

Dialog med Citigroup om affärsetik

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Pågående

Bolag: Citigroup Inc

Land: USA

Ämnesområde: Bolagsstyrning

Dialog om: Affärsetik, penningtvätt och ekonomisk brottslighet

Utveckling i år: ►

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Citigroup är ett globalt finansbolag som bedriver verksamhet i mer än 100 länder och regioner. Bolaget har varit föremål för myndighetsutredningar och domstolsförhandlingar i samband med ekonomiska oegentligheter, framför allt manipulering av växelkurser, penningtvätt och bedrägerier.

Under 2014 nådde det amerikanska justitiedepartementet (DOJ) en uppgörelse på 7 miljarder USD med Citigroup i ett ärende som rörde bolånebedrägerier och manipulering av växelkurser. År 2016 dömdes bolaget till böter på 425 miljoner USD för räntemaniplation. Under 2017–2018 ålades Citigroup att betala närmare 170 miljoner USD kopplat till identifierade brister i hanteringen av penningtvättsfrågor. Under 2019 gick

Citigroup med på att betala 310 miljoner euro i böter till Europeiska kommissionen för att ha samarbetat kring strategier för valutahandel. Under 2020 ålade den amerikanska centralbanken och OCC bolaget att betala böter på 400 miljoner USD för brister i bankens riskhantering, datastyrning och interna kontroller.

Under de senaste tre åren har Citigroup förbättrat transparensen kring frågor som rör affärsetik, men arbetet med att förändra bolaget och införa korrigerande åtgärder är fortfarande en pågående process.

Mål för dialogen

Citigroup ska införa löpande systematiska kontroller avseende penningtvätt och riskhantering för ekonomisk brottslighet. Bolaget ska även införa effektiva övervakningsmekanismer för att styra dessa system och ge insyn i systemen och de förändringar som görs. Citigroup ska anta en robust strategi för att positivt påverka företagskulturen i syfte att minska antalet rättsliga ärenden och tillsynsärenden.

Resultat

Citigroup har gjort stora framsteg under de senaste tre åren när det gäller transparens i frågor som rör affärsetik och ansvarsfullt affärsbeteende. Citigroup har identifierat

risker i samband med efterlevnad, förändringsarbete och affärsetik som väsentliga risker.

Citigroup har förbättrat transparensen under 2023 angående ”kultur- och beteenderelaterade risker”. Av dialogen 2023 framgår tydligt att bolagets ramverk för riskhantering har förbättrats, i syfte att fokusera mer på kultur- och beteenderelaterade risker. Citigroups initiativ att förändra sin företagskultur har utvidgats till att omfatta en övergripande kontroll och utvärdering av risksignaler som hör samman med företagskultur och affärsetik.

Under 2023 har Citigroup även införlivat sitt förändringsprogram i den kortsiktiga incitamentsplanen, och infört det medarbetarledda initiativet ”Change maker” för att driva på det kulturella förändringsarbetet.

Nästa steg

Fokus kommer att ligga på att utvärdera hur effektiva förändringarna i Citigroups modell för tre försvarslinjer är. Etikrådet fokuserar också på att förstå omfattningen av den systemövergripande kulturförändringen och om den minskar beteende- och efterlevnadsrelaterade risker.

Pågående dialog

Dialog med EDP om mutor och korruption

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Pågående

Bolag: Energias de Portugal SA

Land: Portugal

Ämnesområde: Bolagsstyrning

Dialog om: Affärsetik, mutor och korruption

Utveckling i år: ▶

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Energibolaget Energias de Portugal SA (EDP) är Portugals största producent, leverantör och distributör av elektricitet. Under de senaste åren har EDP och dess tidigare vd utretts av portugisiska myndigheter på grund av korruptionsanklagelser som involverar före detta regeringstjänstemän.

I juli 2020 beslutade en domare i Lissabon att EDP:s vd och vd:n för dotterbolaget EDP Renovaveis skulle stängas av i samband med en korruptionsutredning. Enligt den allmänna åklagaren ska den tidigare portugisiska ekonomiministern personligen ha gynnats dels när han godkände ett system för att kompensera EDP för att fasta fleråriga elköpsavtal upphörde i förtid, dels när han beviljade en 25-årig förlängning av 27 dammkoncessioner utan något offentligt

anbudsförfarande. EDP förnekar anklagelserna om korruption. Båda vd:arna avgick i december 2020. I november 2023 var EDP fortfarande under utredning på grund av korruptionsanklagelser.

Mål för dialogen

EDP ska säkerställa att bolaget har infört ledningssystem mot korruption och interna kontroller som syftar till att undvika incidenter som rör affärsetiska frågor. EDP bör beställa en oberoende utredning av anklagelserna, offentliggöra resultaten och visa hur man tänker genomföra de eventuella åtgärder som rekommenderas. Bolaget bör också se till att anställningsavtal innehåller bestämmelser som gör det möjligt för ett bolag att minska eller återkräva ersättning från en anställd, så kallade malus- och clawbackbestämmelser.

Resultat

Under 2023 har EDP visat att bolaget är villigt att arbeta med frågorna. Dialogen har fokuserat på företagskultur och vikten av kommunikation från ledningen i frågor som rör etik och efterlevnad, samt att öka medvetenheten om vikten av att motverka mutor och korruption. EDP har infört flera viktiga kontrollmekanismer under de senaste åren, bland annat en uppförandekod för

högsta ledningen, en integritetspolicy som innehåller riktlinjer för kontakter med personer i politiskt känslig ställning och en riskhanteringspolicy, som utgör ramen för interna och externa krav på bolagsstyrning, kontroll och rapportering.

EDP har beskrivit genomförandet av sin plan för förebyggande av korruptionsrisker och relaterade överträdelser, bland annat som en del av efterlevnaden av Portugals nationella antikorrupsionsstrategi 2020–2024 (MENAC). EDP:s plan bygger på en specifik riskbedömningsmetod som omfat-

tar de olika riskerna/typerna av korruption, olika riskfaktorer/scenarier och bolagets olika verksamhetsområden.

Nästa steg

Fokus kommer även fortsättningsvis att ligga på att stärka EDP:s affärsetiska kultur. Dialogen syftar också till att få en uppfattning om hur effektiv den nya planen för förebyggande av korruptionsrisker kommer att vara när den har implementerats fullt ut och börjat användas.

Pågående dialog

Dialog med FirstEnergy om mutor och korruption

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Pågående

Bolag: FirstEnergy

Land: USA

Ämnesområde: Bolagsstyrning

Dialog om: Affärsetik, mutor och korruption

Utveckling i år: ▶

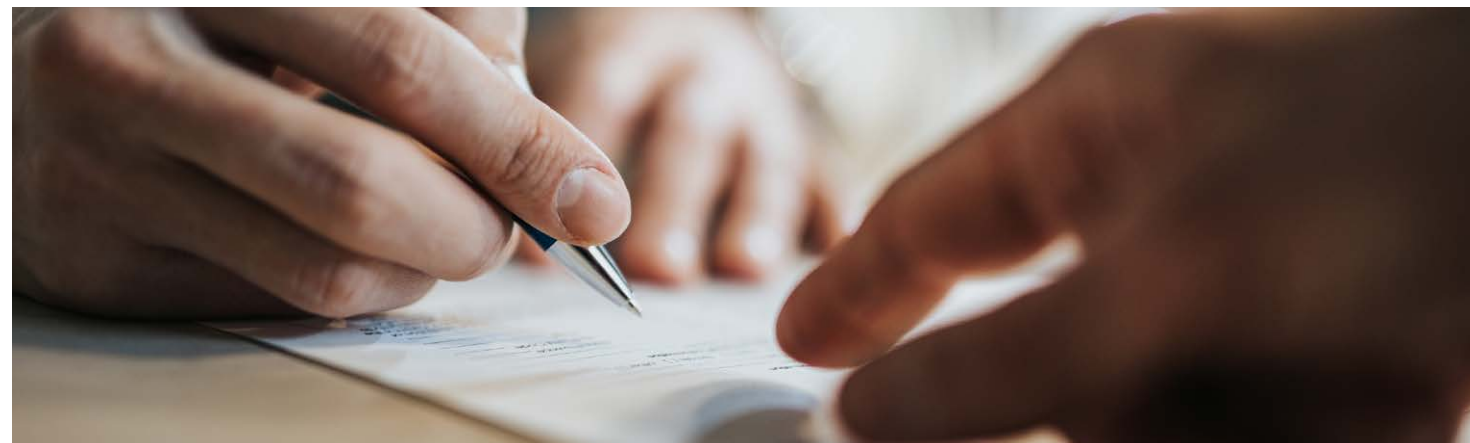
Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

FirstEnergy är ett elbolag med huvudkontor i Ohio, USA. Bolaget har bötfällts för sin roll i en mut- och korruptionsskandal. Enligt amerikanska federala åklagare mutade FirstEnergy, mellan 2017 och 2020, Ohio House Speaker Larry Householder med över 60 miljoner USD för att säkerställa att ett lagförslag "House Bill 6" (HB6) skulle antas. Lagförslaget antogs och trädde i kraft 2019 och innebär att skattebetalarna skulle finansiera en räddningsaktion av Ohios kärnkraftverk till en kostnad av 103 miljarder USD. Kärnkraftverket ägdes, vid den tidpunkten, av ett dotterbolag till FirstEnergy, FirstEnergy Solutions.

I juli 2020 arresterades och anklagades Ohio House Speaker Larry Householder och fyra av hans medarbetare för mutbrott.

Händelsen beskrivs som "troligen det största mut- och penningtvättsupplägg som någonsin begåtts mot invånarna i delstaten Ohio". FirstEnergy erkände sin inblandning i planen att låta skattebetalarna betala för räddningsaktionen av bolagets kärnkraftverk. Bolaget ingick en uppgörelse med amerikanska justitiedepartementet (DOJ) för att undvika eventuella brottsanklagelser relaterade till HB6-mutskandalen. FirstEnergy bötfölls med 230 miljoner USD.

Mål för dialogen

FirstEnergy ska samarbeta med alla relaterade utredningar och implementera dessas rekommendationer. Bolaget ska säkerställa

ett robust system mot mutor och korruption samt tillhandahålla utbildning för sina anställda. FirstEnergy ska anta ett lämpligt klagomåls- och visselblåsarsystem. Bolaget ska visa transparens och integritet i sin lobbyverksamhet.

Resultat

FirstEnergy har varit öppet med de brister som ledde fram till incidenten och villigt att ta itu med problemen. Personalutbildning, i bland annat frågor som rör mutor och korruption, har genomförts och pågår.

FirstEnergy arbetar med en förbättringsplan i linje med överenskommelsen med DOJ. Överenskommelsen innehöll 130

åtgärds punkter för bolaget och FirstEnergy åtog sig att ta itu med samtliga. Bolaget uppger att man hunnit långt i arbetet och att cirka 80 procent av åtgärderna har vidtagits.

FirstEnergy har inte gett insyn i bolagets interna rapport och har meddelat att man heller inte har för avsikt att offentliggöra den. När det gäller utvecklingen av ett oberoende visselblåsarsystem har bolaget vidtagit åtgärder för att systemet ska drivas helt av en tredje part.

Nästa steg

Etikrådet kommer att följa FirstEnergy för att säkerställa att förändringarna är effektiva.

Pågående dialog

Dialog med Grupo México om utsläpp, spill och föroreningar

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Pågående

Bolag: Grupo México SAB. de CV

Land: Mexiko

Ämnesområde: Miljö

Dialog om: Utsläpp, spill och föroreningar

Utveckling i år: ▶

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Under 2014 förorenades floderna Sonora och Bacanuchi i norra Mexiko av ett giftigt utsläpp på 40 000 kubikmeter kopparsulfatsyra och tungmetaller från koppargruvan Buenavista i Mexiko (som ägs och drivs av Buenavista del Cobre, ett dotterbolag till Southern Copper Corporation, som i sin tur är majoritetsägd av Grupo México). Giftutsläppet berörde ett 322 kilometer stort område och hade en direkt inverkan på hälsa och försörjningsmöjligheter för drygt 24 000 invånare i sju kommuner. Den regionala ekonomin och de viktiga sektorerna jordbruk, boskapsuppfödning, gruvarbete, turism och hantverk drabbades hårt av föroreningarna från giftiga tungmetaller, och många produktiva verksamheter upphörde. Trots att bolaget sedan

dess ålagts att vidta åtgärder, och också har vidtagit vissa åtgärder, kvarstår flera negativa effekter på miljö och människor. Undersökningar som genomfördes på statens uppdrag 2022 visade att de negativa effekterna på miljön och människors hälsa kvarstod.

Mål för dialogen

Grupo México ska samråda med berörda grupper och myndigheter för att hantera frågor om brister i de korrigerande och kompenserande åtgärder som vidtagits, lindra eventuella återstående negativa effekter av det giftiga utsläppet och hantera brister i kompensationsåtgärderna.

Grupo México bör förbättra rutinerna i sina anläggningar för lagring av avfall för att uppfylla internationella standarder för avfallsdammar.

Resultat

Etikrådet har fört en dialog med Grupo México om utsläppet i Buenavista sedan 2014. Bolaget har tillhandahållit viss information om de akuta insatser som gjorts i samband med utsläppet, samt de kort- och långsiktiga förbättrande åtgärder som vidtagits. Grupo México hävdar att man lyckats med sina korrigerande åtgärder, men det finns ingen insyn och ingen oberoende

granskning som visar att bolagets uppgifter och slutsatser är rättvisande och inte innehåller några väsentliga felaktigheter. Ett viktigt och positivt framsteg under 2023 är bolagets förslag till regeringen om att inrätta en arbetsgrupp för att ta itu med föroreningarna i floderna Sonora och Bacanuchi.

Nästa steg

Dialogen med Grupo México fortsätter för att uppmuntra bolaget att lämna fullständiga upplysningar om sin plan för korrigerande åtgärder, att ge insyn i mätningar och resultat som rör miljön och att låta miljöövervakningsprogrammet granskas av en oberoende part.

Pågående dialog

Dialog med PG&E om kvalitet och säkerhet

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Pågående

Bolag: PG&E Corp

Land: USA

Ämnesområde: Kvalitet och säkerhet

Dialog om: Incidenter som rör allmän säkerhet

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

PG&E har varit föremål för myndighetsgranskningar, brottsutredningar och domstolsprocesser i samband med skogsbränder på grund av vegetation som antänts av bolagets elektriska utrustning. Exempelvis utbröt år 2018 en dödlig och destruktiv skogsbrand vid foten av Sierra Nevada i Kalifornien. 85 personer dog och omkring 14 000 bostäder förstördes. 2020 erkände PG&E sig skyldiga till vållande till annans död och till att ha orsakat branden. Ytterligare två skogsbränder i Kalifornien, 2020 och 2021, resulterade i fyra dödsfall och mer än 1 500 förstörda byggnader och har betalat böter och skadestånd på 100 miljoner USD.

Mål för dialogen

Etikrådets mål med dialogen är att PG&E ska ta itu med problemen med skogsbränder och säkerställa att lämpliga åtgärder vidtas för att begränsa dem. Bolaget ska bland annat utveckla en omfattande, riskbaserad säkerhetsstrategi. Den bolagsövergripande strategin ska omfatta säkerheten för anställda, entreprenörer och allmänhet, samt utvärdera framtida potentiella risker, inklusive de som är relaterade till förändrade klimatförhållanden. PG&E ska upprätta en process för att övervaka genomförandet av strategin.

Resultat

PG&E har gjort stora framsteg under de senaste tre åren när det gäller att redovisa risker för spridning av skogsbränder, sannolikheten för antändning orsakad av fel på utrustning, vegetationens påverkan på PG&E:s utrustning och uppgifter om skogsbrändernas konsekvenser. Inte minst har PG&E fortsatt att identifiera säkerhet som sin främsta väsentliga risk.

PG&E tog under 2023 fram en omfattande plan för begränsning av skogsbränder och en tioårsplan för att gräva ner ledningar i områden där risken för skogsbränder är hög. Det framgår tydligt av dialogen 2023

att förbättringar har gjorts när det gäller att införliva risken för skogsbränder i viktiga affärsbeslut, genomföra förbättringsplaner och uppdatera bolagets strategi för att begränsa skogsbränder.

Nästa steg

Fokus kommer att ligga på att utvärdera PG&E:s säkerhetskultur och förstå hur bolagets program för klimatreiliens hjälper PG&E att förbereda sig för och anpassa sig till risker i samband med extremväder och klimatförändringar.

Pågående dialog

Dialog med Sibanye-Stillwater om arbetsmiljö – hälsa och säkerhet

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Pågående

Bolag: Sibanye-Stillwater Ltd.

Land: Sydafrika

Ämnesområde: Sociala frågor

Dialog om: Arbetsmiljö

Utveckling i år: ►

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Sedan 2018 har Sibanye-Stillwater, ett multinationellt gruv- och metallbearbetningsbolag, haft flera olyckor på grund av bristande säkerhet vid sina anläggningar i Sydafrika, som sammantaget har lett till över 60 dödsfall. Under 2018 omkom exempelvis sju arbetare efter en jordbävning och fem arbetare till följd av dålig ventilation under jord. Båda olyckorna inträffade i Sibanye-Stillwaters gruvor väster om Johannesburg. Totalt hade bolaget 24 dödsfall under 2018. Det var det högsta antalet rapporterade dödsolyckor sedan 2013.

Trots betydande investeringar i säkerhetsutbildning och förebyggande åtgärder för att minska risken för arbetsolyckor förolyckades 21 arbetstagare under 2021,

fem under 2022, och fyra under 2023. Guldbrytning under jord i Sydafrika sker i geologiskt utmanande miljöer. Riskerna för till exempel ras, gasutbrott, höga bergspänningar och höga temperaturer är stora vid guldbrytning under jord och kan få katastrofala följder.

Mål för dialogen

Sibanye-Stillwater ska granska alla säkerhetsincidenter, försöka identifiera de huvudsakliga orsakerna till olyckorna och införa förbättringar i sin arbetsmiljöutbildning och sina arbetsrutiner för att förstärka medvetenheten om hälso- och säkerhetsrisker i sin verksamhet.

Resultat

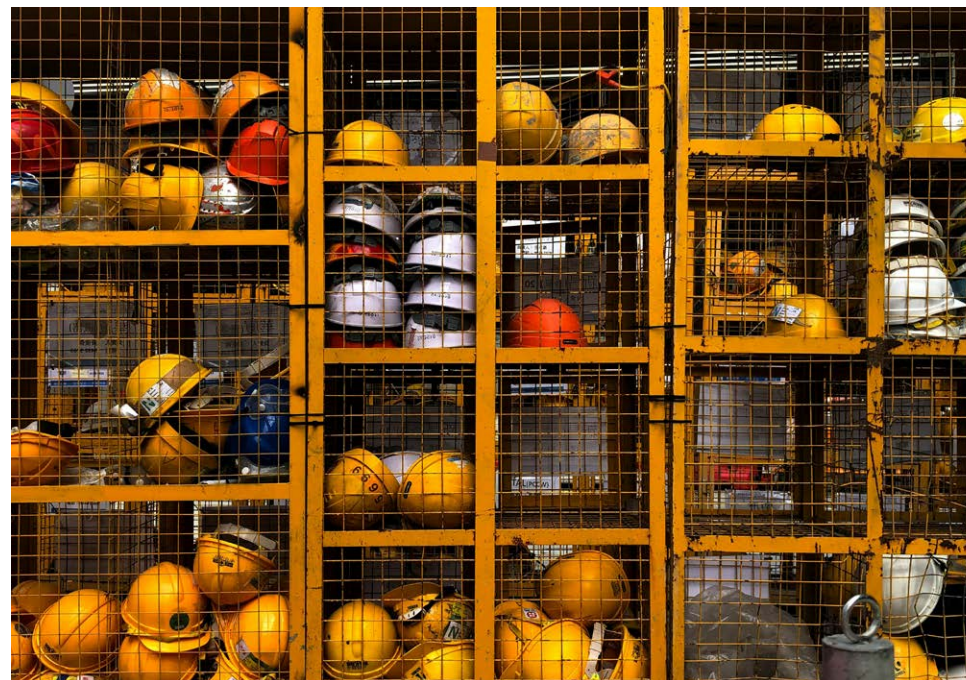
Sibanye-Stillwater har gjort betydande framsteg under de senaste tre åren med att införa säkerhet som en verksamhetsfilosofi, med särskilt fokus på att minska allvarliga personskador och dödsolyckor.

Bolaget har en nollvision för både personskador och dödsolyckor och menar att noll (0) dödsfall i arbetet är det enda acceptabla målet. Sibanye-Stillwater har infört en strategi för att uppnå sin nollvision för dödsolyckor som bygger på tre huvudpelare: kritiska kontroller, kritiska livräddande beteenden och kritiska ledningsrutiner.

Sibanye-Stillwater har även låtit en oberoende, ledande säkerhetsexpert inom branschen granska bolagets säkerhetsprogram. Det framgår tydligt av dialogen 2023 att Sibanye-Stillwater fortsätter att fokusera sitt säkerhetsarbete på att helt eliminera risken för dödsfall och allvarliga personskador samt hantera och begränsa allvarliga incidenter.

Nästa steg

Fokus för den fortsatta dialogen är att övervaka genomförandet av Sibanye-Stillwaters strategi för att uppnå nollvisionen för dödsolyckor, samt att bolaget utvecklar en ökad medvetenhet i säkerhetsfrågor, som en viktig del i arbetet med att garantera fortsatt goda resultat vad gäller säkerhet.

Pågående dialog

Dialog med Teleperformance om föreningsfrihet och arbetsmarknadsrelationer

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Pågående

Bolag: Teleperformance SA

Land: Frankrike

Ämnesområde: Sociala frågor

Dialog om: Arbetsrätt, hälsa och säkerhet, och arbetsvillkor

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Teleperformance är en global aktör med verksamhet inom callcenter. Under 2020 anklagades flera av Teleperformances helägda dotterbolag för att kränka arbetstagarnas föreningsfrihet. UNI Global Union, en global facklig sammanslutning, lämnade in ett klagomål till OECD:s nationella kontaktpunkt (NCP) i Frankrike angående flera arbetsrättsliga frågor, till exempel begränsning av föreningsfriheten och bristande hantering av covid-19-pandemin i tio länder. Klagomålen gällde bland annat underlåtenhet att erkänna lagligt registre-

rade fackföreningar och uppsägningar av fackliga organisationer i bestraffande syfte. Under 2021 konstaterade NCP att Teleperformances agerande i Albanien och Colombia "strider mot arbetstagarnas föreningsfrihet, i enlighet med OECD:s riktlinjer, och därmed kan liknas vid fackföreningsfientliga handlingar" och rekommenderade en rad åtgärder för att förbättra bolagets verksamhet.

Mål för dialogen

Teleperformance ska säkerställa att inga fackföreningsfientliga handlingar eller andra kränkningar av arbetsrätten förekommer och åtgärda problemen i förekommande fall. Bolaget bör visa att arbetsförhållandena i hela verksamheten överensstämmer med internationella standarder, främja föreningsfrihet och se till att rutinerna för due diligence är tillräckliga för att hantera problem.

Resultat

Resultaten av dialogen är fortsatt positiv. Teleperformance har varit öppna för dialog sedan starten och har intagit en progressiv hållning när det gäller att ta itu med de

arbetsrättsliga frågor som initierade dialogen. Även om bolaget har varit föremål för fortsatt granskning angående arbetstagarnas rättigheter och lämpliga arbetsvillkor på vissa av sina marknader – framför allt i Colombia – har bolaget också löpande tagit itu med problem och erkänt nya fackföreningar, bland annat i Albanien.

Upprättandet av ett globalt ramavtal med UNI Global Union är särskilt betydelsefullt. Avtalet sammanföll med att OECD:s NCP förklarade att Teleperformance ärende avslutats på ett positivt sätt. Under 2023

publicerade Teleperformance en uppdaterad policy för mänskliga rättigheter där bolaget uttryckligen förband sig att följa FN:s vägledande principer och ILO:s konventioner.

Nästa steg

Fokus kommer även fortsättningsvis att ligga på att förstå och säkerställa Teleperformances genomförande av sina åtaganden avseende arbetstagarnas rättigheter och det globala ramavtalet med UNI Global Union.

Pågående dialog

Dialog med Tesla om arbetsrätt – diskriminering och trakasserier

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Pågående

Bolag: Tesla

Land: USA

Ämnesområde: Sociala frågor

Dialog om: Arbetsrätt, diskriminering och trakasserier

Utveckling i år: ▶

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Anställda vid Teslas Fremont-fabrik i Kalifornien (USA) har rapporterat att de upprepade gånger har blivit utsatta för rasistisk diskriminering och trakasserier. I augusti 2021 dömdes Tesla att betala mer än 1 miljon USD i skadestånd till en före detta arbetare vid fabriken. Skadeståndet gällde rasistiska trakasserier från den anställdes överordnade.

I oktober 2021 dömdes Tesla att betala 137 miljoner USD till en entreprenör som hävdade att han utsatts för rasistiska trakasserier när han arbetade på fabriken mellan 2015 och 2016 samt att hans överordnade inte agerade på hans klagomål om detta. Tesla har lämnat in en begäran om omprövning rörande domslutet.

I februari 2022, efter en treårig utredning, tillkännagav Kaliforniens Department of Fair Employment and Housing (DFEH) att de mottagit klagomål från hundratals arbetare och erhållit bevis för att Teslas Fremont-fabrik är en "rassegraderad arbetsplats". I samband med detta lämnade DFEH in en stämningsansökan mot Tesla rörande systematisk rasdiskriminering och trakasserier.

Mål för dialogen

Tesla ska låta en oberoende tredje part utreda dessa incidenter och delta fullt ut i utredningen.

Tesla ska förstärka sina antidiskrimineringspolicyer genom bland annat utbildning för att bygga en kultur av mångfald, jämlikhet och inkludering samt säkerställa en effektiv klagomålsfunktion.

Tesla bör utse antidiskriminerings- och HR-expert på hög ledningsnivå med tillräckliga resurser för att leda arbetet och säkerställa att det finns ett starkt mandat från ledningsgrupp och styrelse. Bolaget ska regelbundet rapportera om arbetet och låta arbetet granskas av tredje part.

Resultat

Tesla har meddelat att bolaget har för avsikt att ta itu med frågor som rör arbetsförhållanden och diskriminering. Dialogen

fokuserar på att Tesla ska införa förebyggande åtgärder. Det har framkommit att ledningen inte varit tillräckligt medveten om att anställda utsatts för diskriminering och trakasserier. Tesla bekräftar att man håller på att lära sig hur man kan upptäcka problem snabbare samt att man implementerar utbildningsprogram och policyer för att åtgärda och förebygga dem. Dialogen har även fokuserat på transparens och vikten av att Tesla förblir öppet och lyhört gentemot sina aktieägare. Bolaget har börjat anställa

personer med lämpliga kvalifikationer för att leda arbetet på detta område och har gett omfattande insyn i både mångfaldsarbetet och insatserna för att förhindra diskriminering.

Nästa steg

Fokus kommer att ligga på att säkerställa att Teslas åtgärder kring mångfald, rättvisa och inkludering utgör en enhetlig strategi. Åtgärdernas effektivitet kommer också att bedömas. Vidare dialoger om arbetsrätt fortsätter.

Pågående dialog

Dialog med Westpac om affärsetik

Bakgrundsfakta

Dialogens status: Pågående

Bolag: Westpac Banking Corp

Land: Australien

Ämnesområde: Bolagsstyrning

Dialog om: Affärsetik, penningtvätt och ekonomisk brottslighet

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Westpac Banking Corp (Westpac) är Australiens äldsta bank och koncern för finansiella tjänster, med betydande verksamhet i Australien och Nya Zeeland. Under 2020 gick Westpac med på att betala 919 miljoner USD i böter för överträdelser mot penningtvättslagen. Westpac bröt mot penningtvättslagen vid 23 miljoner tillfällen, motsvarande transaktioner på över 7,5 miljarder USD, mellan 2013 och 2019. Westpac underlät att på lämpligt sätt bedöma och övervaka riskerna i samband med penningrörelser till och från Australien genom sina bankförbindelser, inklusive till kända högriskländer. Westpac vidtog inte tillräckliga åtgärder för kundkänedom i samband

med misstänkta transaktioner med risk för exploatering av barn i Sydostasien.

Mål för dialogen

Westpac ska säkerställa att man inte är delaktig i penningtvätt. Bolaget bör stärka sina processer för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och genomföra alla förbättringar i enlighet med åtgärdsplanen. Westpac ska säkerställa att bolaget har robusta interna kontroller och rutiner för riskhantering, samt tillräcklig och effektiv tillsyn från styrelsen.

Resultat

Westpac har gjort betydande framsteg under de senaste tre åren när det gäller riskhantering, efterlevnad och att förändra sin företagskultur. Westpac har infört ett treårigt åtgärdsprogram, som främst övervakas av styrelsens riskkommitté och är utformat för att förbättra riskhanteringen och bolagets riskkultur. Westpacs framsteg har av en oberoende tredje part bedömts vara betydande, och programmen som rör kultur, styrning och ansvarsskyldighet har genomförts till fullo.

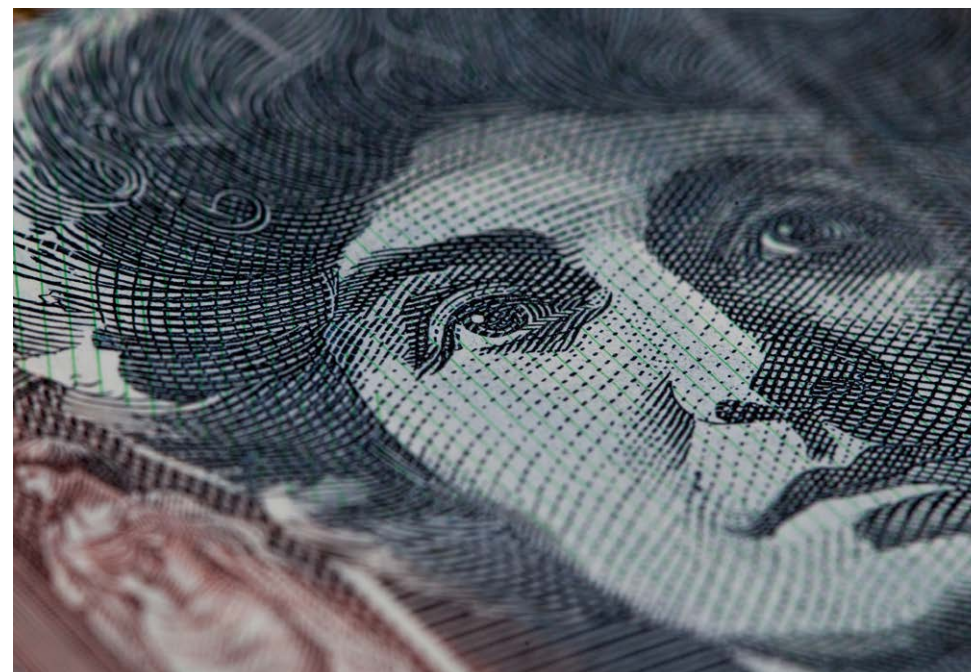
2023 fokuserade Westpac bland annat på personalens engagemang samt kommunikationen kring bolagets riskhantering.

Westpac har gjort kontinuerliga framsteg när det gäller att införa ett ramverk för en god riskkultur i hela koncernen, vilket framgår av de förbättrade mätetalen för organisationens kultur. Dialogen 2023 bekräftar att Westpacs har förbättrat sina kontrollmekanismer för ekonomisk brottslighet, till exempel förbättrad kundkänedom, rapporteringsrutiner, kund- och be-

talningskontroll, transaktionsövervakning, myndighetsrapportering, och rapporter om misstänkta händelser.

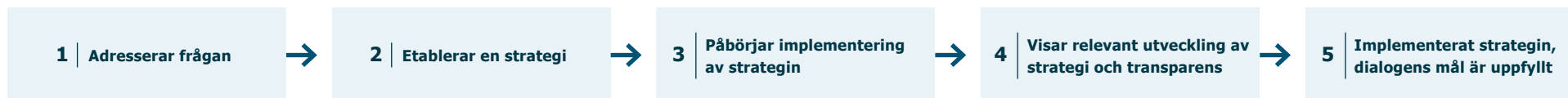
Nästa steg

Fokus kommer att ligga på att utvärdera om förändringar i företagskultur, affärsetik och riskbeteende har integrerats på ett hållbart sätt på alla ledningsnivåer inom Westpac.

Resultatutveckling enligt fem steg för reaktiva dialoger

Etikrådet förde 76 reaktiva bolagsdialoger under året. Nedan visas den resultatutveckling som bedömts ha skett i respektive dialog enligt de fem steg en reaktiv dialog följer. En framgångsfaktor för en påverkansdialog är att dialogen förs i förtroende. Därför har Etikrådet valt att inte ha med bolagsnamn nedan och redovisar respektive bolagsdialog enligt vilken bransch bolaget verkar inom.

Resultatutvecklingen i en dialog följs upp enligt fem steg

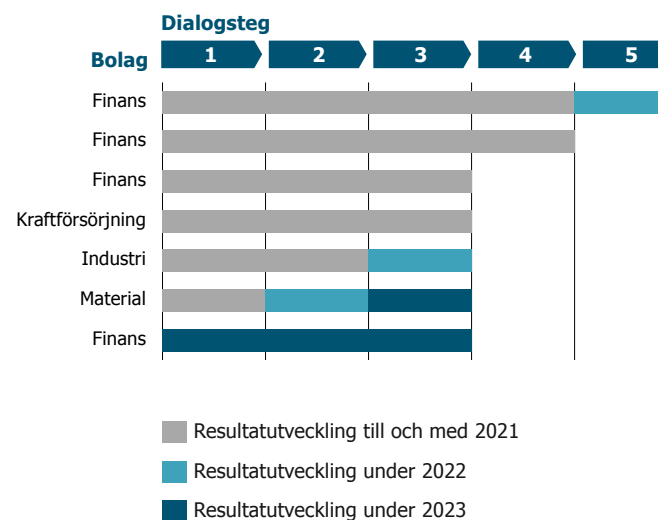
1. Adresserar frågan
2. Etablerar en strategi
3. Påbörjar implementering av strategin
4. Visar relevant utveckling av strategi och transparens
5. Implementerat strategin och dialogens mål är uppfyllt

En ny dialog inleds med analys av bolaget och den aktuella kränkningen. Baserat på den analysen formuleras dialogens mål och strategi. Dessa bolag har ännu inte nått steg 1, men de finns med i statistikunderlaget på följande sidor.

Steg 1 uppnås när den initiala kontakten med bolaget tas och en dialog kan inledas.

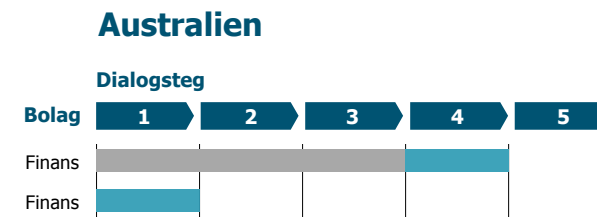
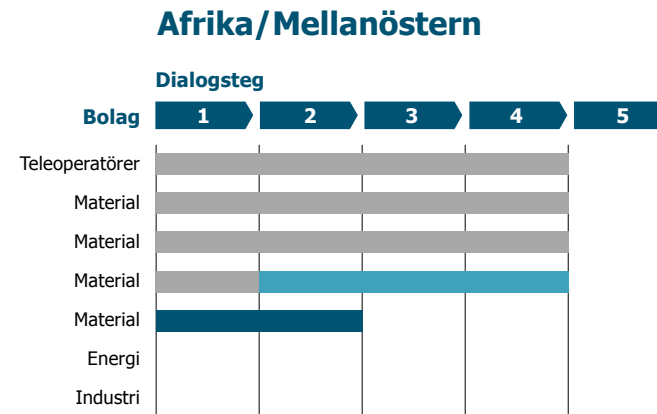
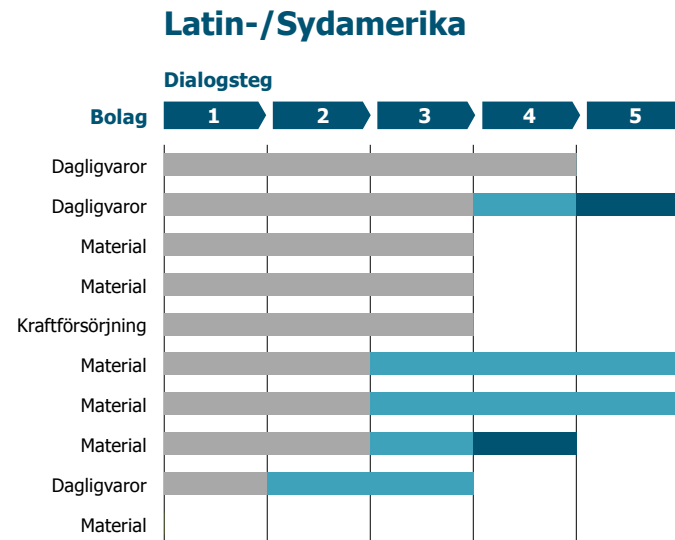
De för året nya dialoger, som anges i tabell på sidan 34, kan antingen befinna sig i analyskedde eller ha nått steg 1.

Europa

Resultatutveckling

Latin-/Sydamerika, Afrika/Mellanöstern, Australien

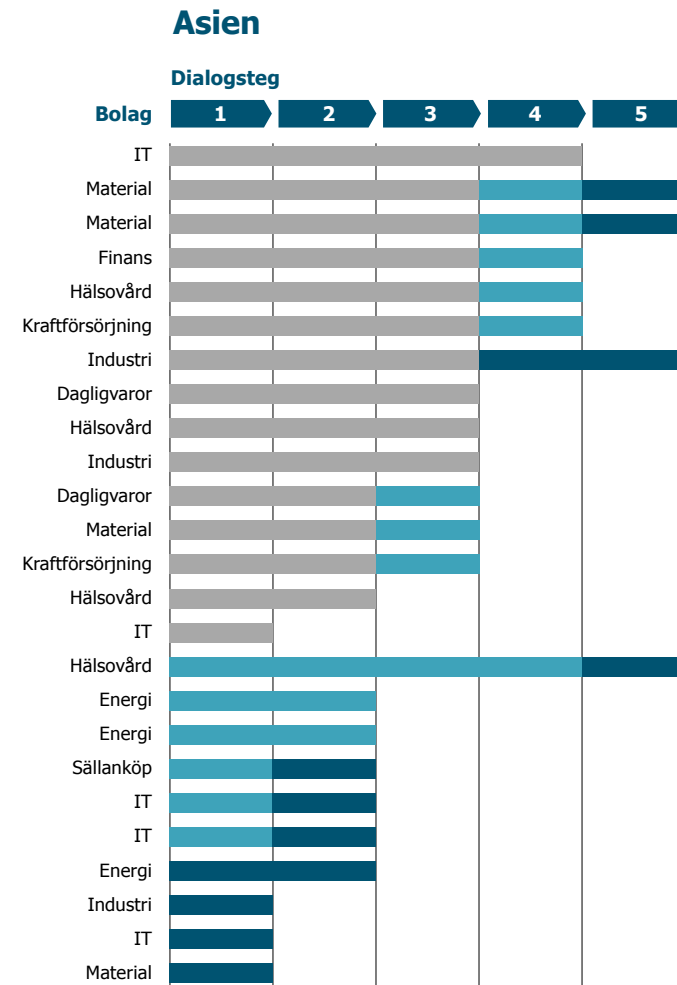
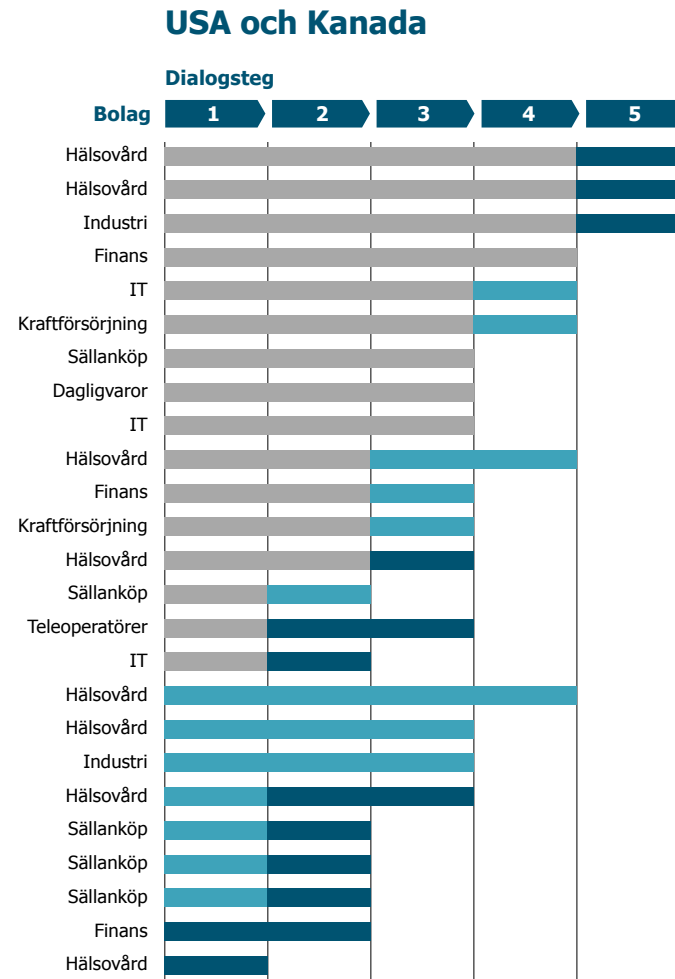
Resultatutveckling till och med 2021

Resultatutveckling under 2022

Resultatutveckling under 2023

Resultatutveckling

USA och Kanada, Asien

■ Resultatutveckling till och med 2021

■ Resultatutveckling under 2022

■ Resultatutveckling under 2023

AP-fondernas etikråd 2023

Etikrådets styrelse 2023

Magdalena Håkansson

Ordförande 2023 och ledamot sedan 2019. Hållbarhetschef AP1.

Åsa Mossberg

Ledamot sedan 2021. Chef kommunikation och hållbarhet AP2.

Fredric Nyström

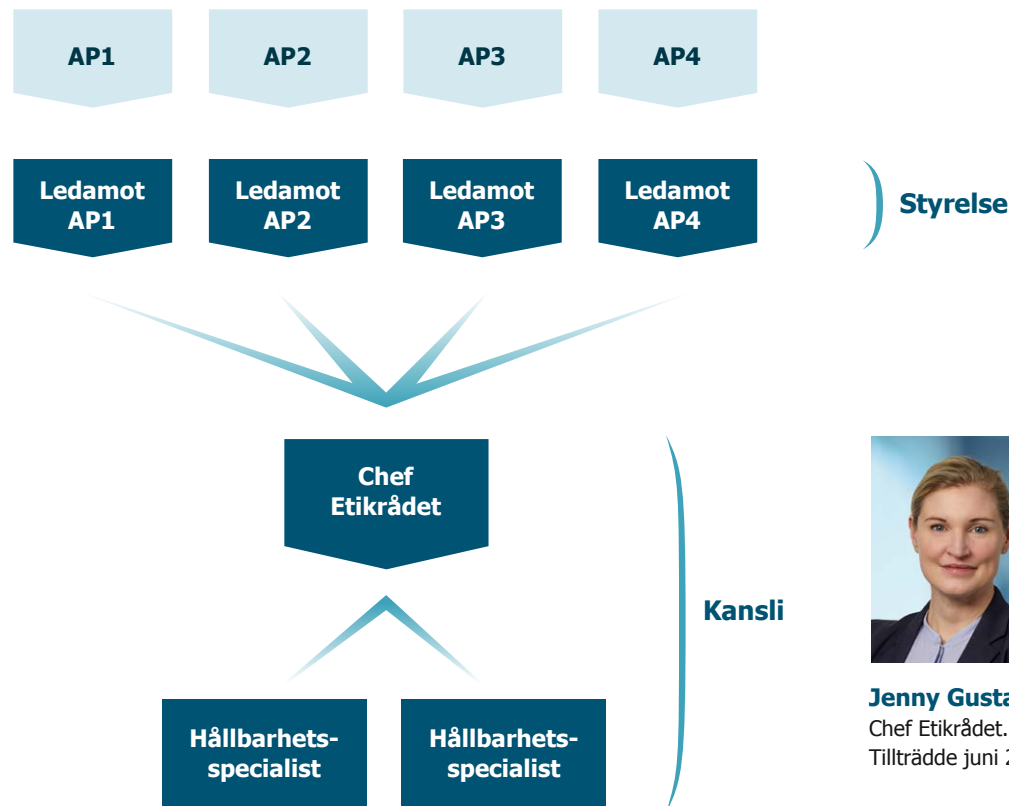
Ledamot sedan 2023. Chef hållbarhet och ägarstyrning AP3.

Pia Axelsson

Ledamot sedan 2012. Senior hållbarhetsanalytiker AP4.

Etikrådets nya organisation

Jenny Gustafsson

Chef Etikrådet. Tillträdde juni 2023.

Tytti Kaasinen

Engagement Director. Slutade på Etikrådet oktober 2023.

Del av inkomstpensionssystemet

AP-fondernas etikråd bildades 2007 på initiativ av Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna. Etikrådets roll är att genom dialog bidra till att hållbarhetsarbetet i utländska börsnoterade bolag utvecklas. De fyra AP-fondernas uppdrag är att förvalta det allmänna inkomstpensionssystemets buffertkapital. Sedan 2001, då dagens pensionssystem sjösattes, har AP-fonderna bidragit positivt till det allmänna pensionssystemets stabilitet och förvaltat buffertkapitalet med god värdeutveckling.

AP-fonderna bidrar till ett starkt svenskt inkomstpensionssystem genom att förvalta det allmänna pensionssystemets buffertkapital. Härifrån tas pengar för att täcka underskott i pensionsutbetalningarna. Underskott kan uppstå om det exempelvis finns demografiska generationskillnader eller den ekonomiska tillväxten är svag. Pensionssystemet är byggt för att kunna hantera sådana händelser - det är därför buffertkapitalet finns. Genom långsiktig kapitalförvaltning ska AP-fonderna bidra till en positiv värdeökning av buffertkapitalet. Det bidrar till ett stabilt pensionssystem och säkerställer pensionsutbetalningar över tid för nuvarande och kommande generationer.

Uppdrag från riksdagen

AP-fondernas uppdrag från riksdagen är att skapa hög avkastning till låg risk åt dagens och morgondagens pensionärer och samtidigt bidra till inkomstpensionssystemets stabilitet.

Den 1 januari 2019 ändrades reglerna i Lagen om allmänna pensionsfonder (AP-fondslagen). Ett nytt mål är att AP-fonderna ska bidra till en hållbar utveckling genom föredömlig förvaltning av tillgångarna. Målet ska uppnås genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande, utan att AP-fonderna gör avkall på målet om en hög avkastning över tid. Pensionssystemets buffertkapital har över tid utvecklats väl tack vare AP-fonderna. Kapitalet har haft en god värdeutveckling och har ökat till att idag utgöra 16 procent av pensionssystemets tillgångar. Fyra AP-fonder med samma uppdrag, att förvalta varsin del av buffertkapitalet, sprider bland annat riskerna i pensionssystemet ("inte alla ägg i samma korg") och sporrar AP-fonderna till positiv konkurrens och utveckling. Det sistnämnda har bidragit till att AP-fondernas kapitalförvaltningar och ägande anses vara bland de ledande internationellt. AP-fondernas förvaltningar utvärderas årligen av externa revisorer och genomgår även

en granskning av regeringen. En utvärderingsrapport publiceras årligen och överlämnas till riksdagen.

AP-fondernas etikråds uppdrag

Etikrådet strävar efter att påverka bolag globalt till att förbättra sitt hållbarhetsarbete. Det gäller miljö-, sociala- och bolagsstyrningsaspekter som är viktiga för människor, samhälle och bolagens egna värdeskapande. Genom dialoger engagerar sig Etikrådet både proaktivt och reaktivt. Det faktum att bolagens verksamheter bedrivs på ett hållbart sätt bidrar både till långsiktig intjäningsförmåga och till långsiktig finansiell avkastning i bolagen, vilket gynnar både pensionssystemet och pensionärerna över tid.

Pensionärer

Inkomstpensionssystemet är ett fördelningssystem där årets inbetalda pensionsavgifter från de anställda används för att betala samma års

pensioner till nuvarande pensionärer. För de som arbetar och betalar skatt görs en automatisk avsättning på 18,5 procent i pensionsavgift, varav 16 procent går till inkomstpensionssystemet och 2,5 procent till premiepensionen.

Pensionssystemet

Dagens pensionssystem har fungerat som avsett sedan starten 2001. Underskott uppstår i tider med stora pensionsavgångar, som har varit fallet sedan 2009 och prognoser visar på underskott fram till 2040. Låg arbetslöshet, hög nativitet, arbetskraftsmigration och Sveriges ekonomiska utveckling är några viktiga faktorer som har betydelse för att pensionerna ska utvecklas väl över tid. [Läs mer om systemet på Pensionsmyndighetens webbplats.](#)

Andra
AP-fonden

AP3 Tredje AP-fonden

Etikrådets historia

2007 startade AP-fonderna Etikrådet – ett ägarsamarbete med fokus på att driva ökad hållbarhet och positiv förändring i utländska bolag genom dialog och engagemang.

2007

Etikrådet bildas. Etikrådets första rapport publiceras. Dialog förs med 14 bolag. Redan under första året kan ett bolag avföras från dialoglistan, eftersom målen för dialogen uppnås. Etikrådet reser till Kina för att lära sig mer om bolags syn på samhällsansvar och skickar samtidigt ett tydligt budskap – det finns utländska investerare som är villiga att ta sitt ansvar som ägare.

2008

Målen för tre dialoger uppfylls där bland annat franska Sodexo antar och implementerar en policy för mänskliga rättigheter med anledning av inhumana villkor på flyktinganläggningar i England. FN antar Konventionen om klusterammunition och Etikrådet rekommenderar uteslutning av nio bolag, samtliga hemmahörande i länder som inte skrivit under konventionen.

2010

Etikrådet påverkar tillsammans med en grupp kanadensiska investerare gruvbolaget Goldcorp att genomföra en oberoende utvärdering av hur hänsyn tagits till mänskliga rättigheter vid Marlingruvan i Guatemala. Utvärderingen leder till att bolaget vidtar ett stort antal åtgärder för att förbättra situationen – ett arbete som får ringar på vattnet, eftersom flera andra gruvbolag vänder sig till Goldcorp för att dra lärdom av deras erfarenheter. John Howchin anställs som generalsekreterare för Etikrådet.

2011

Etikrådet breddar sin verksamhet. Under året genomför Etikrådet sitt första proaktiva projekt med fokus på gruvindustrin. Målet är att utöka det proaktiva arbetet samt att få bolagen att sträva mot de bästa arbetssätten inom respektive område i branschen. När projektet följdes upp 2014 kunde Etikrådet konstatera generella förbättringar för alla de hållbarhetsaspekter som diskuterats med bolagen.

2012

Kakaoindustrin, tobaksbranschen och antikorrup-tionsarbete är temat för flera proaktiva projekt som Etikrådet driver eller är med i. Att lyfta såväl styrkor som svagheter i bolagens hållbarhetsstrategier har lett till positiva åtgärder.

2013

Etikrådet arrangerar ett seminarium om finansiering av övergången till ett lågfossilt samhälle. Politiker, intresseorganisationer och investerare deltar. Telekomindustrin är i fokus i ett av Etikrådets proaktiva initiativ. Etikrådet beslutar att från 2014 införa en tidsgräns på fyra år för reaktiva dialoger.

2015

AP-fondernas etikråd är värd för ett nordiskt seminarium om FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, de så kallade Ruggieprinciperna. Syftet är att inspirera

nordiska bolag att implementera och rapportera enligt principerna.

2017

Etikrådet firade tioårsjubileum. I samband med det anordnades två seminarier om ansvarsfulla och hållbara investeringar som handlade om klimatförändringar, ansvarsfulla investeringar, mänskliga rättigheter och miljö. Al Gore och Johan Rockström deltog på ett av seminarierna.

2018

Etikrådet rekommenderar att tre cannabisbolag utesluts. Etikrådet bedömer att bolagen bryter mot FN:s konventioner om narkotiska preparat, eftersom de tillverkar och/eller marknadsför produkter med cannabis för icke-medicinskt bruk. Etikrådet beslutar att fokusera sitt proaktiva arbete till tre hållbarhetsområden: klimat och miljö, mänskliga rättigheter samt affäretik. Etikrådet och dess konsult för bolagsdialoger arbetar tillsammans med människorättsorganisationen Shift i ett projekt för att vidareutveckla processerna för att ta hänsyn till mänskliga rättigheter.

2019

Olyckan i Brumadinho, Brasilien, inträffade när gruvbolaget Vales avfallsdamm kollapsade och fick fruktansvärda konsekvenser. Etikrådet hade redan en pågående dialog med bolaget efter en liknande olycka två år tidigare. Etikrådet rekommenderade AP-fonderna att utesluta Vale. Kort därefter initierade Engelska kyrkans pensionsfond och Etikrådet ett stort gemensamt projekt för att säkerställa att gruvbolag globalt tar ansvar för sina avfallsdammar.

2020

I januari, ett år efter gruvdammsolyckan i Brumadinho, Brasilien, hade arbetet lett till att en publik global databas skapats med information om mer än 1 800 gruvdammar. I augusti presenterades en

global standard för gruvdammar, Global Industry Standard on Tailings Management. Gruvdammsprojektet, the Mining and Tailing Dam Safety Initiative, vann PRI:s Stewardship Project of the Year Award. Året avslutades med att Etikrådet publicerade ett förväntansdokument kring mänskliga rättigheter och tech-sektorn som tagits fram i samarbete med Danish Institute for Human Rights.

2021

Etikrådet avslutade under 2021 ett framgångsrikt arbete som pågått under tre år med fokus på säkerhet kring gruvors avfallsdammar. Förväntansdokumentet Tech-giants and Human Rights – Investor expectations används i dialoger och bidrar till positiv utveckling hos techbolag. Riksrevisionen genomförde en granskning 2021 av AP-fondernas och Etikrådets hållbarhetsarbete, som befanns vara ändamålsenligt.

2022

AP-fondernas översyn och utveckling av Etikrådets uppdrag, strategi och organisation och som samverkansorgan slutfördes. Etikrådet bedöms även fortsatt vara ett viktigt samverkansorgan och är en väsentlig del av AP-fondernas gemensamma hållbarhetsarbete. Etikrådets startade upp ett nytt proaktivt internationellt samverkansprojekt för positiv påverkan på de stora techbolagens hantering av mänskliga rättigheter. Två proaktiva projekt som bedöms ha uppnått sina mål väl avslutades under året.

2023

Etikrådets chef tillträdde och vid årets slut hade två hållbarhetsspecialister rekryterats. AP-fonderna och Etikrådet prioriterade fem nya fokusområden för det proaktiva arbetet: Klimat, Vatten, Antimikrobiell resistens (AMR), Techbolag och mänskliga rättigheter samt Barn- och tvångsarbete. Fyra nya proaktiva projekt startades inom dessa fem fokusområden.

Ett ägarsamarbete för hållbarhet genom dialog och engagemang

www.etikradet.se

Följ oss på LinkedIn

www.ap1.se, www.ap2.se, www.ap3.se, www.ap4.se

Telefon: +46 (0) 8-555 17 100

E-post: info@etikradet.se